MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 118

HALİL CİBRAN
KIRIK KANATLAR

ÇEVİREN:
KENAN SARIALİOĞLU

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 4229

HALİL CİBRAN
KIRIK KANATLAR

ÖZGÜN ADI
LES AILES BRISÉES

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2017
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM TEMMUZ 2018, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-496-6

BASKI: AYHAN MATBAASI
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sok. No: 6 Kat: 3
Bağcılar/İstanbul Tel. (0212) 445 32 38 Sertifika No: 22749

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: KENAN SARIALİOĞLU

1946'da Of/Trabzon' da doğdu. Şair, felsefeci ve çevirmen. İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nü "Materyalizm ve Ahlak" teziyle bitirdi. Aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Modern Türk Edebiyatında Şiir ve Felsefe İlişkisi" konulu doktora çalışması var. *Yalağuz* adlı toplu şiirlerinden sonra *Temmuz Sağanakları*'nı yayımladı. Hayyam'dan Cibran'a, Baudelaire'den Cioran'a, Doğu'dan, Batı'dan birçok şair ve yazarın yapıtını Türkçeye kazandırdı. Halen Mardin Artuklu Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğretim üyesi.

Modern
Klasikler
Dizisi -118

Halil Cibran

Kırık Kanatlar

Çeviren: Kenan Sarıalioğlu

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Öndeyiş 1
Sessiz Melankoli 5
Yazgının Eli 9
Tapınağın Kapısında 13
Beyaz Meşale 17
Fırtına 21
Ateş Gölü 31
Ölüm Tahtının Önünde 47
İştar ve İsa Arasında 59
Kurban 65
Kurtarıcı 75

Bu kitabı
gözlerini kırpmadan güneşe bakıp,
elleri titremeden ateşi tutabilene;
bu kör dünyanın çığlıkları ötesinden
Evrensel Ruh'un ezgisine
kulak vermeyi bilene;
Mary Elizabeth Haskell'a
adıyorum!

Cibran

Öndeyiş

Bir gün, aşk büyüleyici ışınlarıyla gözlerimi açtı ve ateşli parmaklarıyla ilk kez ruhuma dokundu. On sekiz yaşındaydım. Selma Karami cazibesiyle ruhumu uyandıran ve beni, günlerin düşler gibi uçup gittiği, gecelerin düğünler gibi geçip gittiği yüce duyguların o cennet bahçesine götüren kadındı. Güzelliğiyle bana Güzelliğe tapınmayı öğretti. Şefkatiyle aşkın sırlarını açtı bana. Sesiyle de manevi hayatın şiirinin ilk dizesini okudu.

Hangi erkek, gençliğinin uyuşukluğunu tatlılığı ve saflığıyla korkunç, sarsıcı ve yıkıcı bir uyanışa dönüştüren ilk kadını hatırlamaz ki? Hangi erkek o tuhaf zamanın hatırasının özlemiyle yanıp tutuşmaz ki? Hangi erkek kendi dönüşümüne tanık olmak; gizem doğuran kedere rağmen, gözyaşlarına, arzulara ve uykusuzluklara rağmen o tatlı duygularla karşılaşmak için kalbinin derinliklerinin açılıp yayıldığını görmek istemez ki?

Her erkeğin hayatının baharında apansız ortaya çıkan, yalnızlığına şiirsel bir anlam kazandıran, günlerinin boşluğunu hoş bir arkadaşlıkla, gecelerinin sessizliğini uzayan ezgilerle dolduran bir Selma'sı vardır.

Aşkın Selma'nın dudaklarından kulağıma fısıldadığını duyduğum o dönemde, doğanın etkileriyle, Kitapların ve Kutsal Kitap'ın esinleri arasında gidip geliyordum. Âdem'in cennetteki uykusu gibi, hayatım boş ve donuktu, ta ki Selma ışıktan bir sütun gibi karşıma çıkıncaya kadar... Sırlarla ve mucizelerle dolup taşan kalbimin Havva'sı oldu Selma. O, kalbime varoluşun derin doğasını öğretti ve ruhların karşısında bir ayna gibi, kalbimi büyüledi. İlk Havva'nın uysal bir Âdem'i kendi isteğiyle yeryüzü cennetinin dışına sürüklemesi gibi, Selma Karami de tatlılığıyla ve benim de gönlümün isteğiyle, beni aşkın ve saflığın cennetine alıvermişti. Ama ne yazık ki, Âdem'in başına gelen benim de başıma geldi. Onu cennetten kovalayan o ateşten kılıç, ben bir buyruğa karşı gelmeden, iyilik ve kötülük meyvesini tatmadan önce bile, keskin ağzının parıltısıyla beni korkutup aşk cennetinden uzaklaştıran kılıca benzer.*

Bugün, o karanlık yıllar geçmişin izlerini silerken, bana bu güzel rüyadan, görünmez kanatlarıyla başımın çevresinde fırıl fırıl dönen, varlığımın en derin yerinden boğuk iç çekişler çıkaran, gözlerimden umutsuzluğun ve özlemin acısını damla damla akıtan acı hatıralardan başka bir şey kalmadı. Ve o güzel, tatlı Selma mavi ufukların ötesine çekip gitti; bu aşağılık dünyaya hatıra olarak acıyla inleyen yüreğimi ve servilerin gölgesinde bir mermer mezar bıraktı sadece. Sadece bu mezar ve bu yürek hatırlatıyor şimdi Selma Karami'yi. Onun tabutunu saran sessizlik, tanrıların mezar karanlığına gömdüğü sırrı ele vermeyecek, kökleri bedenleri emen servilerin uğultusu mezarın esrarını asla ortaya çıkarmayacak. Kalbimin şu siyah mürekkeple ifade edilen acıları, aşkın, güzelliğin ve ölümün kahramanları olduğu bu trajedinin hayaletlerini gün ışığına çıkaracak.

---

* Eski Ahit'in *Yaratılış* bölümüne göre (3:24) Tanrı cennetin karşısına, hayat ağacına giden yolu gözetmeleri için ateşten bir kılıcı harelendiren melekler sınıfını, Kerubileri yerleştirmişti. (ç.n.)

Ey bugün Beyrut'a dağılmış çocukluk arkadaşlarım! Çam ormanının yanındaki o mezarın önünden geçerseniz, sessizce içeri girin, ayak sesiniz ölülerin huzurunu bozmasın, yavaş yürüyün... Selma'nın mezarı karşısında saygıyla durun ve onun bedenini saran toprağı benim için selamlayın. İç geçirerek benim adımı anın ve kendi kendinize şöyle deyin: "Zamanın acıları yüzünden denizler ötesinde sürgün olan o genç adamın umutları burada gömülü. Onun arzuları ve sevinçleri burada yok oldu, gözyaşları burada kurudu ve gülümsemesi burada uçup gitti. Bu mezarın önünde, onun karasevdası serviler ve ağlayan söğütlerle birlikte büyür. Ruhu her gece etrafta döner durur, yalnızlık perileriyle birlikte dalların gölgesinde kederli şiirler okur; daha dün hayatın dudaklarında yüce bir ezgi olan, ama bugün artık toprağın bağrında ebediyen sessiz bir sır haline gelen Selma'yı acıyla anar..."

Ey gençlik arkadaşlarım! Sevdiğiniz kadınlar adına yalvarıyorum size, kalbimin sevdiği o kadının mezarını çiçeklerle süsleyin, çünkü unutulmuş bir mezara böyle bırakacağınız bir çiçek, tanyerinin gözlerinden solgun bir gülün taçyapraklarının üzerine damlayan bir çiy damlası olacaktır.

Sessiz Melankoli

İlk gençlik anılarınız kalplerinizi mutlulukla sarıp sarmalar, gençliğinizin geçip gittiğine üzülseniz bile... Ben, azat edilmiş bir kölenin koğuşunun duvarlarını ve zincirlerinin halkalarını hatırlaması gibi hatırlarım gençliğimi. Siz çocukluk ve gençlik arasındaki o yıllardan, yaşamın ve yazgının ıstıraplarıyla alay eden bir altın çağ olarak söz edersiniz; engelleri ve bedbahtlıkları bir kanat darbesiyle geçen bir çağ gibi, çiçekli bahçelere ulaşmak için iç bulandırıcı bataklıkları aşıp geçen şu arı gibi görürsünüz o yılları. Oysa bu yıllar benim için, tam tersine, kalbimi mesken tutmuş, damarlarımda kabaran ve ben büyüdükçe büyüyen gizemli ve sessiz acılarla doluydu. Aşkın gelip de kalbimin kapılarını açtığı, köşe bucak aydınlattığı o güne kadar, benim acılarım bir türlü Bilginin dünyasına ulaşamıyordu. Aşk dilimi çözdü ve konuşmaya başladım. Gözlerimi açtı da gözyaşı döktüm. Göğsümü açtı da iç geçirdim.

Siz, oyunlarınıza ve masum fısıltılarınıza tanıklık eden kırları, meyve bahçelerini, meydanları ve sokak köşelerini hatırlarsınız. Ben de hatırlıyorum Kuzey Lübnan'daki o harika yerleri ve beni ülkemden ayıran okyanusun üstünde ne zaman gözlerimi kapatsam, o çiçekli, büyülü ve ulu vadileri, adeta göklere ulaşmak isteyen o heybetli dağları görüyorum. Ne zaman şehirlerin gürültüsünden uzaklaşıp sessizliğe dal-

sam, derelerin uğultusunu ve dalların hışırtısını duyuyorum. Ama şimdi size sözünü ettiğim bu güzellikleri, ben bir bebeğin annesinden meme istemesi gibi, yeniden görmek istiyorum. Ruhum, kafesinin parmaklıkları arkasından, kendisine benzer öbür kuşların engin göklerde özgürce uçtuklarını gören bir şahinin çektiği acı gibi acılar çekti. Bu güzelliklerin seyri, acı bir özlem ve varlığımı coşturan buruk düşünceler içinde bıraktı beni; kalbimin çevresinde bir umutsuzluk ağı ördü. Nedenlerini bilmediğim bir melankoli duygusuyla geri dönmeksizin, şöyle bir kırlara açılamıyordum. Kalbimin daraldığını hissetmeksizin, bulutların gölgelediği günbatımına bakamıyordum. Sebebini anlayamadığım bir hüzne kapılmaksızın, ne kuş cıvıltılarını, ne de derelerin şarkılarını dinleyebiliyordum.

Cahillik hiçliğin beşiği, hiçlik de kaygısızlığın yatağıdır, denir ya... Bu, yeryüzünde ancak ölü bedenler için doğrudur. Cahillik, gerçek ve sağlam bir duyarlıkla birlikte olduğunda, ölümden de acı olur. Olayları yoğun olarak hisseden ama onları çok iyi değerlendiremeyen duyarlı bir çocuk, güneşin altındaki en mutsuz yaratıktır, çünkü iki güç arasında bölünmüş durumdadır: Birincisi, onu yükseklere çıkarıp, ona düşlerin arasından varoluşun güzelliğini gösteren görünmez güçtür; öbürü, onu dünyaya bağlayıp, gözlerini tozla dolduran, içine korku salan ve karanlıklara terk eden görünür güçtür.

Melankolinin ipeksi elleri vardır, ama bileği güçlüdür. Kalbi kavrar ve yalnızlık içinde bunaltır. Melankolinin bağlaşığı olan bu yalnızlık, manevi yücelmenin de arkadaşıdır çünkü. Melankoliye ve yalnızlığa düşen genç bir adamın ruhu rüzgârda titreyen, şafakta açılan ve gece çöktüğünde de kapanan körpe bir zambak gibidir. Onun zihnini meşgul edecek etkinlikleri yoksa, oyunlarını paylaşacak arkadaşları yoksa, hayat bu genç adam için, örümcek ağlarından başka şey görmediği, sürünen böceklerin çıkardığı boğuk sesten

başka bir şey duymadığı daracık bir hapishaneden başka ne olabilir ki.

O dönemde melankoliden başka bir şey yoktu hayatımı dolduran. Yine de eğlenme olanaklarım vardı, nasıl arkadaş bulacağımı da biliyordum. Ancak melankoli, içimde bana yalnızlığı sevdiren ve inzivayı aratan bir hastalık gibiydi. Bendeki oyun ve zevk hevesini öldürüyordu. Gençliğin kanatlarını omuzlarımdan çıkarıp alıyor; beni, düz ve parlak yüzeyine cin, peri gölgelerinin, bulutların renklerinin ve ağaç dallarının şekillerinin yansıdığı bir göle çeviriyordu; çağlayarak akıp denize bir çıkış yolu bulamayacak bir göle döndürüyordu beni.

On sekiz yaşına varıncaya kadar hayatım böyle geçti. O yıl, insanların özlemlerini, mücadelelerini, zorluklarını inceleyerek; yasalarını ve alışkanlıklarını anlamaya çalışarak dünyayı seyre daldığım bir doruk noktası gibi oldu benim için. O yıl, ikinci kez doğdum. Çünkü etrafına neşe saçan, umutsuzluktan yaratılmayan ve aşkın elleriyle düşlerin beşiğine konulmayan bir insan, hayatı boyunca varoluş kitabında boş bir sayfa olarak kalacaktır.

O yıl, yüce bir güzelliğe sahip bir sevgilinin bakışıyla tekrar hayata döndüm. Melekler bu kadının gözleriyle bakıyorlardı bana; ben de, aynı zamanda şeytanların suçlu bir adamın kalbinde bağırıp çağırdıklarını görüyordum. Hayatın güzellikleri ve çirkinlikleri arasında bu melekleri ve şeytanları görmeyen kişi, ruhunu bilgiden, yüreğini duygulardan uzak tutacaktır.

Yazgının Eli

O olağandışı yılın ilkbaharında Beyrut'taydım. Nisan ağaçları yeniden canlandırmıştı. Kentin bahçelerinde çiçekler ve otlar, yeryüzünden gökyüzüne açılan sırlar gibi açılıp büyüyordu. Badem ve elma ağaçları, sanki doğa tarafından şairlere esin kaynağı olsun diye gönderilmiş, hoş kokulu ve ak giysilere bürünmüş su perileri ve gelinler gibiydiler; evleri kuşatmışlardı.

İlkbahar her yerde güzeldir, ama Suriye'de* olağanüstü bir güzelliktedir. O, hızlıca yolculuk eden, ama göklerde süzülen kralların ve ermişlerin ruhlarıyla konuşmak üzere Suriye'ye vardığında gezisini yavaşlatan bilinmeyen bir tanrının ruhudur. Yahudiye'nin ırmaklarıyla birlikte Süleyman'ın şarkılarını söyleyen, Lübnan'ın sedirleriyle eski zaferin hatıralarını yâd eden mutlu bir nefestir.

Kış çamurundan, yaz tozundan temizlenmiş Beyrut kenti ilkbaharda, öteki mevsimlere göre, çok daha güzeldir. Yağmurlardan sonra ve hava ısınmadan önce, ırmakların dupduru sularından çıkıveren ve güneşin tatlı ışınlarıyla kurulanan bir denizkızı gibidir.

Baş döndürücü bir nisan esintisinin kenti hafifçe okşadığı bir gün, kalabalığın gürültüsünden uzak bir evde oturan bir

* Cibran'ın bu romanı yayımladığı 1912 yılında, Lübnan henüz bir devlet değildi; Lübnan'ın da içinde bulunduğu çevre ülkeler "Suriye" olarak adlandırılıyordu. (ç.n.)

dostumu ziyarete gittim. Biz özlemlerimizden ve beklentilerimizden söz edip konuşmaya dalmışken, seçkin bir adam içeri girdi. Altmış yaşlarındaydı, giyimi kuşamı sadeydi ve yüzünün kırışıkları ona bir ağırbaşlılık kazandırıyor ve saygı uyandırıyordu. Ben onu selamlamak üzere büyük bir saygıyla ayağa kalktım; dostum onu bana Faris Karami diye tanıttı, sonra birkaç övücü söz de ekleyerek benim adımı ona söyledi. Ak saçlı yaşlı adam bana dikkatle baktı ve sanki çoktan unuttuğu eski bir anıyı hatırlamak istercesine, başını iki elinin arasına aldı. Sonra sevgiyle gülümseyerek şöyle dedi: "Sen benim bir gençlik arkadaşımın oğlusun. Seni görmek beni çok mutlu etti ve senin şahsında babanı yeniden bulacağımı umut ediyorum!"

Bu sözlerden çok etkilenmiştim; fırtına kopmadan önce içgüdüleriyle yuvasına yönelen bir kuş gibi, güvenle beni ona doğru iten gizli bir çekim hissettim! Oturunca, babamla olan dostluğundan söz etti, gençlik dönemlerini hatırladı, bugün kalbinde gömülü olan eski günleri anlattı. Yaşlı insanlar, bir yabancının ülkesine geri dönmek istemesi gibi, gençlik günlerini hatırlamaya bayılırlar. Bir şairin en güzel şiirini okumaktan zevk duyması gibi, onlar da çocukluk anılarını anlatmaktan büyük bir haz duyarlar. Şu an, onlara göre çok hızlı akıp geçtiği için, gelecek de onlara sisler içindeki batış ve mezar gibi göründüğü için, çocukluk hikâyelerini zihinlerinde hep canlı tutarlar.

Çayırların üstündeki ağaç gölgeleri gibi geçen bir saatlik sohbet ve anılardan sonra, Faris Karami gitmek üzere kalktı. Ben selamlamak için ona yaklaşırken, o sol elini omzuma koydu ve sağ elimi sıkarak şöyle dedi: "Babanı yirmi yıldır görmedim. Umarım ki, bu uzun boşluğu, sen beni sık sık ziyaret ederek doldurursun." Ben de, babam için bu kadar değerli olan dostuna karşı evlatlık görevimi yerine getireceğime söz vererek, minnetle, başımı eğdim.

Yaşlı adam evden ayrıldığında, ondan biraz daha söz

etmesini istedim dostumdan. Belli bir ağırbaşlılıkla, şunları anlattı bana: "Beyrut'ta, zenginliğin bu kadar hayırsever, hayırseverliğin de bu kadar zengin kıldığı hiçbir adama rastlamadım. Bu dünyaya gelip de hiç kimseye zararı dokunmadan geçip giden ender insanlardan biridir o. Ama bu insanlar hemen hemen her zaman mutsuz ve ezilmişlerdir, çünkü ötekilerin düzenbazlıklarının ve kötü yürekliliklerinin zavallı kurbanları olurlar. Faris Karami'nin biricik bir kızı var; kentin dışında babasıyla birlikte muhteşem bir evde yaşıyor. Tuhaftır, babasıyla aynı karaktere sahip olan bu kız, zarafette ve güzellikte bütün kadınlardan da öndedir. Ne var ki, o da mutsuz olacak, çünkü babasının müthiş serveti onu daha şimdiden korkunç bir uçurumun kenarına itiyor!"

Bunları söylerken, yüzünde üzgün bir ifadenin belirdiğini gördüm, acı içinde şunları ekledi: "Faris Karami yüce gönüllü ve cömert bir insandır, ama iradesi zayıftır. Kimi açgözlü ve kötü yürekli insanlar tarafından kandırılıyor. Kızı, gururuna ve tüm zekâsına rağmen, babasının saçma arzusuna boyun eğer. Baba ile kızı arasındaki bu sır, kötü yürekli bir adam, bozuk ahlakını İncil'in gölgesinde gizleyip ardından gidenleri soylu ve erdemli olduğuna inandıran bir piskopos tarafından keşfedildi. Bu dinler ülkesinde dinin başı olan bir adamdan çekinen inançlı insanlar, mezbaha önündeki koyunlar gibi, adamın karşısında el pençe divan dururlar. Bu piskoposun bir de şeytan ruhlu, yozlaşmış yeğeni vardır. Bu adamın ruhunda kötülükler, mağaralarda ve iğrenç bataklıklardaki yılanlar ve akrepler gibi kaynaşır. Papaz cüppesine bürünmüş bu piskoposun sağına yeğenini, soluna Selma'yı alıp götüreceği; o günahkâr elleriyle evlilik tacını onların başları üzerine koyup, o iffetli ve tertemiz bedeni, papaz bağıyla iğrenç bir hayvan leşine, göksel bir ruhu topraktan bir kimseye bağlayarak, günün aydınlığını gecenin uğursuz karanlığına gömeceği gün uzak değildir! Faris Karami ve kızı

hakkında sana söyleyebileceklerim bu kadar. Başka soru da sorma; çünkü bir felaketi çağırmak, onun gelişini hızlandırmaktır, ölüm korkusunun ölümü çabuklaştırması gibi..."

Arkadaşım bunları söyledikten sonra, esîrin uçuculuğuna gömülmüş günlerin ve gecelerin esrarını anlamak istermiş gibi, bakışlarını pencereye doğru çevirdi.

Ben izin isteyip, babamla Faris Bey'in dostlukları hatırına ve sözümü tutmak için, hemen Faris Bey'i ziyaret etmek istediğimi söyledim. O anda arkadaşımın yüz ifadesi tuhaf bir şekilde değişiverdi; sanki sözlerim onda yeni ve korkunç bir fikir uyandırmıştı. Uzun uzun baktı bana; gözlerinde merhamet ve korku karışımı yoğun bir sevgi parlıyordu; bakışları, ruhların derinliğinde kimsenin göremediğini gören bir ermişin bakışları gibiydi. Dudakları tek kelime söylemeksizin hafifçe titredi. Ben kapıya doğru yönelirken, garip bakışlarla beni izlediğini fark ettim. Bu bakışların anlamını ancak çok sonra, ruhum ağırlıkların ve ölçülerin dünyasından özgürleştiğinde, kalplerin tek bir bakışla birbirlerini anladıkları ve zihinlerin gizli bir uyumla ışıl ışıl açıldıkları yüce evrene doğru yükseldiğinde kavrayacaktım.

Tapınağın Kapısında

Birkaç gün sonra, yalnızlık çöktü üstüme. Ciddi ve sıkıcı kitapların ortasında varoluşumun tekdüzeliğinden sıkılmış ve yorulmuştum. Faris Karami'yi ziyaret etmek üzere bir araba kiraladım. Birçok insanın gezinmekten hoşlandığı çam ormanına vardığımda, arabacı ağlayan söğütlerle çevrili özel bir yola girmek üzere anayoldan ayrıldı. Dalların arasından geçerken yemyeşil otlara, üzüm asmalarına, yakut kırmızısı, zümrüt yeşili ya da altın sarısı nisan çiçekleriyle donanmış koruluklara hayran oldum.

Güllerin, manolyaların ve yaseminlerin baş döndürücü kokularıyla havayı doldurduğu geniş bir bahçenin ortasında, tenha bir evin önünde arabayı durdurdum. Ayağımı yere basar basmaz, Faris Karami'nin evinden çıkıp beni karşılamaya geldiğini gördüm; tekerleklerin gürültüsü, bu ücra yerde, geldiğimi ona duyurmuş olmalıydı. Dostça ve güler yüzle karşıladı beni, evinde ağırlamaktan mutluydu.

Bu sıcak karşılamadan sonra, bir babanın oğluna karşı davrandığı gibi, beni yanına oturttu, geçmişimle ilgili soru yağmuruna tuttu ve planlarım konusunda bilgi edindi. Gençliğe özgü umut ve düşlerle dolu o ateşli sözlerle yanıtladım sorularını! Bulutların üstüne yükselmek için gerekli olan iki şeye, şiirden kanatlara ve düşlerden oluşan bir mizaca sahip gençlik! İnsanları gökkuşağının renklerinden bir ışığın

arasından gören, hayatın da onun ihtişamına ve yüceliğine övgüsüne kulak veren gençlik! Kanatları çok geçmeden felaket tufanlarıyla parçalanacak, insanın kendini küçülmüş ve çirkinleşmiş gördüğü tuhaf bir ayna olan bu gerçek dünyaya fırlatılacak gençlik.

Biz böyle konuşurken, kadife perdelerin arkasından, beyaz ipekten bir giysiye bürünmüş genç ve güzel bir kız beliriverdi ve yavaşça bize doğru yürümeye başladı. Yaşlı adam ayağa kalktı ve "İşte bu benim kızım Selma," dedi. Onu benimle tanıştırdıktan sonra ekledi: "Kader, ortadan kaybolmuş bir dostu, oğlunun varlığında bana göstererek, bana geri getirdi; o artık yokken görüyorum onu şimdi." Selma ilerledi, kim olduğumu ve burada bulunma nedenimi anlamaya çalışıyormuş gibi gözlerini gözlerime dikerek dikkatle süzdü beni. Elimi sıktı, bir kır zambağı gibi hoş ve beyazdı eli. Elimin eline değmesiyle, kendisinden esin ışığı yayıldığında bir şairin hissettiği tuhaf ve daha önce tatmadığım bir duyguya kapıldım.

Üçümüz de hiç konuşmadan oturduk. Selma, odaya girerken, insanı sessizliğe ve saygıya davet eden Tanrısal bir esinti havasını getirmişti adeta. Bu sessizliği fark ettiğinde gülümseyerek bana şöyle dedi: "Babam bana çoğu kez sizin babanızdan söz etmiş, mutlu gençlik hikâyelerini anlatmıştır. Babanız da size aynı hikâyeleri anlattıysa, biz de ilk kez karşılaşıyor sayılmayız."

Yaşlı adam kızının böyle konuştuğunu duymaktan mutluydu. Bana bakarak şöyle dedi: "Selma, fikirlerinde olduğu gibi sevgisinde de, her şeyi ruh dünyasının içinden görür."

Adam bende ilk gençliğinin büyülü çekiciliğini yeniden bulmuş gibi, dokunaklı bir özenle ve derin bir duyarlıkla devam etti hikâyesine. Ben geleceğime dalmış, onu hayranlıkla izlerken, onun belleği adeta anıların kanatları üstünde yüzüyordu.

Faris Bey, dallarıyla benim tomurcuğumu gölgesi altında koruyan sağlam yaşlı bir ağaç gibi bakıyordu bana. Derin-

lere kök salmış yaşlı gövdesi, yaş kış demeden mevsimlerin saldırısına direnmeye alışmıştı. Onun geçmiş yüzyıllar boyunca yaşadığı acı veren deneyimleriyle karşılaştırdığında, henüz ilkbahardan başka bir mevsim görmemiş, sabah melteminin esintisiyle titreyen şu cılız ve körpe ağaççık gibi görüyordu beni.

Selma sessizliğini koruyor, bir babasına bir bana bakıyordu; yüzlerimizde hayatın romanının ilk ve son bölümlerini okuyordu sanki.

Gün, tarlaların ve bahçelerin arasından son nefesini veriyordu. Batan güneş Lübnan dağlarının yüksek tepelerine sapsarı bir öpücük kondurdu. Faris Karami bana deneyimlerini anlatmayı sürdürüyor, ben de dinliyor ve arada bir söze karışıyordum. Selma pencerenin kenarına oturmuş kımıldamadan bizi dinliyor, hüzün dolu gözlerle uzaklara bakıyordu. Güzelliğin, insan sesinden çok daha yukarılara çıkan Tanrısal bir dili olduğunu biliyormuşçasına koruyordu sessizliğini. İnsanlığın bütün şarkılarını ve dönüşümlerini sessiz bir duygu halinde içeren ebedi bir dil; coşkuyla akan dereleri kendine çeken ve onları ebedi bir sessizliğin huzuru içinde sonsuzluğa götüren sakin bir göle benzer bir dil! Güzellik, sadece ruhlarımızın büyülenmek için algılayabileceği bir gizemdir; muhakememizi felce uğratır, altüst eder, çünkü muhakeme yoluyla güzelliğin gerçekliğini sözle ifade edemeyiz. Güzellik, bakan kişi ile bakılan kişi arasındaki bakışta saklı bir akıştır. Gerçek güzellik, yeryüzünün derinliklerinden gelen, çiçeğe rengini ve kokusunu veren hayat gibi ruhun en gizli yanlarından yayılan ve bedeni ışıtan bir pırıltıdır. Gerçek güzellik, bir erkekle bir kadın arasında o tutkuyu yaratan ve onu bütün diğer tutkuların üzerine çıkaran dolaysız ve eksiksiz bir uyumdur aynı zamanda, aşk adını verdiğimiz o ruhsal çekiciliktir.

O akşam ruhum Selma'nın ruhunu böylece bütün kadınlar arasından en güzeli olarak mı görmüştü? Yoksa, beni

asla var olmayan bir gerçekliğe inandırarak yanıltan gençliğimin sarhoşluğu muydu? Gözlerinde bir ışıltı, ağzında bir tatlılık ve boyunda bosunda bir zarafet hayal edecek kadar gözlerimi karartan gençliğim miydi, yoksa bana aşkın mutluluğunu ve acılarını gösteren o güzellik, o incelik miydi?

Bu sorulara yanıt vermek kolay değil; ama o zamana dek hiç yaşamadığım bir heyecan duyduğumu hatırlıyorum sadece. Yeni bir duygu, dinginlikle, usul usul kalbimi ona doğru çekiyordu. Bu duygu, dünyanın başlangıcından önce suların üstünde dolaşan Tanrı'nın soluğuna benziyordu.

Selma'yla ilk karşılaşmam böyle oldu. Tanrı'nın iradesiyle gençliğimden ve yalnızlığımdan olduğu kadar kuşkularımdan ve bağlarımdan da kurtulmuş, özgürce aşka doğru gidiyordum. Çünkü aşk tek özgürlüktür bu dünyada. Ruhu öyle yücelere çıkarır ki, hiçbir gelenek ona erişemez, hiçbir doğal yasa ona sınır çekemez.

Ayrılmak üzere ayağa kalkmıştım ki, Faris Karami bana yaklaştı ve içtenlikle şöyle dedi: "Oğlum, madem artık bu evin yolunu öğrendin, babanın evine geliyormuş gibi buraya gelmek senin görevindir artık. Beni bir baba, Selma'yı da bir kız kardeş olarak kabul et, değil mi Selma?" Genç kız başını sallayarak onayladı ve duygulanarak, bir dostuna yeniden kavuşan kayıp bir yabancı gibi baktı bana.

Faris Karami'nin ağzından çıkan bu sözler, beni aşkın mihrabı önünde, kızının yanına çeken ilk ezgiler oldu. Bu sözler, yıkım ve ümitsizlikle sona ermek zorunda kalan o ilahi şarkının başlangıcıydı; ruhlarımıza ateşe ve ışığa yaklaşma cesareti veren güçtü, mutluluğu ve acıyı yudumladığımız kadehti.

Evden ayrıldım ve yaşlı adam bahçenin sonuna kadar bana eşlik etti. Onlara hoşça kalın derken, kalbim hızlı hızlı çarpıyor, dudaklarım bir kadehin kenarında susamış bir adamın dudakları gibi titriyordu.

Beyaz Meşale

Nisan ayının sonuna yaklaşıyorduk. Hem Faris Karami'yi ziyaret etmeye, hem de o güzel bahçelerinde Selma'yı görmeye gidiyordum. Karşısına oturup, zarafetini seyre dalıyor, yeteneklerine hayranlık duyarak, hüznünün sessizliğini dinliyordum. Sanki görünmez bir el, onun tüm varlığından yayılan gizemli bir kedere doğru beni çekmek ister gibiydi. Bu ziyaretlerimin her biri onun güzelliğinin yeni bir yönünü ve büyük bir kolaylıkla, açık bir kitap gibi okuduğum, beni büyüleyen ve hayran bırakan sırları ifşa ediyordu! Ama bu okumayı tamamlayabilecek miydim?

Tanrıların ruh asaletiyle ve beden güzelliğiyle donattığı bu kadın, bizim ancak sevgiyle anlayabileceğimiz, ancak iffetle dokunabileceğimiz hem apaçık hem de bulanık bir gerçekliktir. Onu sözcüklerle betimlemek istediğimizde, bir anlaşılmazlık ve bir belirsizlik tülünün arkasında gözden kaybolup gider.

Selma Karami böyle bir güzellikti, ama Selma Karami'yi size nasıl anlatmalıyım? Ölmüş bir insan bülbülün şarkısını, gülün fısıltısını ya da ırmağın titreyişini nasıl hatırlayabilir ki? Prangalara vurulmuş bir mahkûm şafak melteminin ardından nasıl koşabilir? Susmak konuşmaktan daha ağır değil midir? Selma'nın gerçeğini altın çizgilerle bile çizemiyorsam da kendisine duyduğum saygı onun karanlık yönle-

rinden birini basit sözlerle ortaya çıkarmama engel mi olur? Çölde yürüyen aç bir adam, Gök'ten ona ne kudret helvası ne de bal yağdığında, kuru ekmeği reddedebilir mi?

Ak ipekten elbisesi içinde Selma yavaşça ve zarafetle süzülüyor ve pencereden sızan bir ay ışığına benziyordu. Lal dudaklarından iç çekişlerle kesintiye uğrayan hafif hafif tatlı bir ses dökülüyor, sözcükler çiy damlaları gibi rüzgârın soluğuyla adeta çiçeklerin taçyapraklarından akıyordu. Ya yüzü? O yarı saydam tülünün solukluğu ardına gizlenmiş olsa da görülebilen o sessiz ıstırabını kim tarif edebilirdi ki! Hangi dil onun yüzündeki her bir çizginin anlamını anlatabilirdi? Onun pek klasik olmayan güzelliği bir düş gibi; hiçbir ressam fırçasının kopya edemeyeceği, hiçbir heykeltıraş keskisinin mermere oyamayacağı bir hayal gibi garipti. Her an ruhun yeni bir sırrını açığa çıkaran ve bizimkinden bambaşka bir dünyayı çağrıştıran şeyi nasıl dile getirmeli?

Selma'nın güzelliği onun altın sarısı saçlarında değil, onları sarmalayan erdem ve saflık halesindeydi; onun iri gözlerinde değil, o gözlerden yansıyan ışıktaydı; onun lal dudaklarında değil, sözlerinin tatlılığındaydı; onun fildişi boynunda değil, alnının hafif kavsindeydi. Dikkatimi çeken onun mükemmel fiziği değil, yer ve sonsuz gökler arasında beyaz bir meşale gibi ışıyan ve dalga dalga yanan ruh asaletiydi.

Selma'nın güzelliği şairlerin üstün yapıtlarında hayran olduğumuz şiirsel perilere benzer bir armağandı. Ancak bu şairler, ruhları ne kadar yükseklere ulaşırsa ulaşsın, bir gözyaşı dünyasının tutsakları oldukları için mutsuzdurlar.

Selma çok düşünür, az konuşurdu; suskunluğu beni kalbinin vuruşlarını duyduğum, düşünce ve duygularını gözlerimin önüne getirdiğim erişilmez bir rüya âlemine götüren bir müzikti.

Son derece dokunaklı, büyük bir hüzün onun eşsiz ve heybetli güzelliğini sarıyor, iplikleri arasından ruhunu gösteren bir eşarp gibi onu sarmalıyordu; şafağın sisinin içinden

daha da güzel görünen çiçek açmış bir ağaç gibiydi. Onun ruhunu dolduran hüzün benim ruhuma da doluyordu; her birimiz kalbinde hissettiğini öbürünün yüzünde görebiliyor, göğsünde sakladığı şeyin yankısını öbürünün sesinde duyabiliyordu. Tanrılar ikimizin bedenini tek ve bütün bir bedenden yaratmışlardı, bu ayrılık da ruhlarımız için ıstıraptan başka bir şey değildi.

Acılı bir ruh, yabancı bir diyarda yakınlarından biriyle karşılaşan bir yabancı gibi, kendine benzeyen, aynı duyarlığı paylaşan bir başkasıyla birleşince huzura kavuşur. Hüzün kalpleri sevinçten ve neşeden daha çok birleştirip yakınlaştırır. Aşk, gözyaşlarıyla yıkandığında, saftır, güzeldir ve sonsuzdur!

Fırtına

Bir akşam, Faris Karami beni yemeğe davet etti. Hemen kabul ettim; kalbim Tanrı'nın Selma'nın avuçları arasına koyduğu o kutsal cennet ekmeğine açtı. Kalplerimizle yediğimiz ve her zaman bizi daha fazla acıktıran o büyülü ekmek, Arap şair Kays'ın,* İtalyan Dante'nin ve Yunan Sappho'nun beslendikleri, ruhlarını tutuşturup kalplerini eriten o ekmek. Tanrıçaların, tadıyla onları mutlu kılmak ve etkileriyle onlara acı çektirmek için, hayata uyanan duyarlı varlıkları beslemek üzere tatlı okşayışlarla ve acı gözyaşlarıyla yoğurdukları o büyülü ekmek. İşte bu ekmeği ben orada tadacaktım.

Faris Karami'nin evine vardığımda, Selma'yı bahçenin köşesinde ahşap bir sıraya oturmuş gördüm. Başını bir ağaca dayamış, beyaz giysisi içinde, evi kollayan bir periye benziyordu. Sessizce yaklaştım ve saygıyla yanına oturdum. Dilim düğümlenmişti, dudaklarım kıpırdamıyordu, öylesine susup kalmıştım. Sadece kalplerimizin dili duyuluyordu. Selma, bundan emindim, çağrımı almış, düşüncemi bakışlarımdan okuyordu adeta.

---

* Kays bin Mülevvah el-Âmirî: Kendisine bir aşk şiirleri kitabı atfedilen VII. yüzyıl Arap şairi. Sevdiği Leyla'yla evlenemeyen Kays çöle sığınır. Leyla ancak dul kaldıktan sonra Kays'a kavuşur ve biri öbürünün ardından ölüme giderler. (ç.n.)

Birkaç dakika sonra, Faris Karami hoş geldin diyerek karşıladı beni. Bana elini uzattığında, ruhumu kızının ruhuyla birleştiren bağları gönülden kutsadığını hissettim. "Hadi evlatlarım," dedi, "yemek hazır." Babası bize "Evlatlarım" diye seslendiğinde Selma'nın gözleri yeniden parlamıştı.

Masaya oturduk, gözlerimiz iştah açıcı yemeklerin pırıltılı renklerinden haz alıyordu. Yıllanmış şaraptan içiyor ve ruhlarımızın uzak bir dünyada, tehlikeleri ve acılarıyla bizi tedirgin eden bir geleceğe doğru dalgalandığını hiç düşünmeden, tatlı tatlı öteden beriden konuşuyorduk. Anlayışları birbirinden farklı, ancak kalplerinin birliği açısından benzeşen üç kişiydik. Bilgiyle değil, duyarlıkla dolu üç zayıf ve masum insan. Kızını seven ve onun mutluluğunu isteyen yaşlı bir adam, çoktan çizilmiş geleceğine endişeyle bakan yirmi yaşında bir genç kız ve hayatın ne nektarını ne sirkesini tatmış, aşkın ve bilginin göklerine doğru uçmak için kanat çırpan ama güçsüzlüğü uçmasına izin vermeyen hayalperest ve acı çeken genç bir adam arasında bir dram başlıyordu. Gecenin dinginliğinin üzerini örttüğü, göğün gözlerine bakan, şehirden uzak tenha bir evde, konuksever bir sofranın etrafında bir araya gelmiş üç kişi. Kaderin safra ve diken doldurduğu tabakların önünde oturmuş üç kişi...

Hizmetçi kadın paldır küldür içeri dalarak Faris Karami'yle konuşmak isteyen bir adamın kapıda beklediğini söyledi. "Sanıyorum piskoposun ulağı," dedi kadın. O anda ağır bir sessizlik kapladı ortalığı. Faris Karami gökyüzünün sırrını keşfetmek için ona dikkatle bakan bir ermiş gibi kızına baktı. Sonra hizmetçiye "Adamı içeri alın," dedi.

Sırtında süslü püslü bir üniformayla, kocaman bıyıklarının uçları kıvrılmış bir adam, ilerleyerek Faris Karami'yi selamladı ve şöyle dedi: "Muhterem piskoposumuz sizinle önemli bir konuda görüşmek istediğini söylemem için beni özel arabasıyla gönderdi efendim." Yaşlı adamın yüzü ka-

rardı ve gülümsemesi kayboldu. Bir an düşündü, sonra yanıma yaklaştı ve şefkat dolu yumuşacık bir sesle şöyle dedi: "Umarım döndüğümde sizi hâlâ burada bulurum. Bu ıssız yerde Selma'ya eşlik etmeniz onu memnun edecektir. Konuşarak gecenin hüznünü dağıtacak, ruhunuzun şarkısıyla da yalnızlığın etkilerini sileceksiniz." Sonra kızına dönerek, aynı kanıda olup olmadığını sordu ona. Selma başını salladı ve ney fısıltısı gibi pek hoş bir sesle cevap verdi: "Konuğumuzu mutlu edebilmek için elimden geleni yapacağım baba."

Piskoposun ulağı tarafından sıkıştırılan yaşlı adam evden çıktı. Selma, araba tamamen gözden kaybolunca ya kadar, tekerleklerin ve toynakların sesi artık duyulmaz oluncaya kadar bakışlarıyla onu izledi. Sonra gelip karşıma, yeşil ipekle kaplanmış bir divana oturdu; bir çayırın ortasında, sabah rüzgârlarıyla eğilmiş beyaz bir zambak gibiydi.

Gecenin derin huzurunu büyüten ve aşkın, saflığın ve güzelliğin yaklaşmasını kolaylaştıran ulu ağaçların koruduğu bu tenha evde Selma'yla yalnız kalmam Tanrı'nın isteği olmalıydı.

İkimiz de susuyorduk, mahcuptuk, her birimiz diğerinin konuşmaya başlamasını bekliyorduk, ama kalpleri yakınlaştıran şeyin sadece konuşmalar ya da dudaklardan dökülen sözler olmadığının da farkındaydık. Sessizlik bizi kendimizden ayırır ve tanrılara yakınlaşmamız için ruhun gök kubbesinde dolaştırır. Sessizlik, bedenimizin hapishane hücrelerinden daha değerli olmadığını ve bu dünyanın bizim için bir sürgün yerinden başka bir şey olmadığını algılamamızı sağlar!

Selma bana baktı, ruhunun sırrı gözlerinden okunuyordu. Dinginlikle şöyle dedi: "Hadi bahçeye çıkıp Ay'ın dağların arkasından doğuşunu seyretmek için ağaçların altında oturalım."

Hem uysal hem de kararsız bir halde itiraz edecek oldum: "Burada kalmak ve Ay'ın bahçeyi aydınlatmasını beklemek daha iyi olmaz mı? Karanlık ağaçları ve çiçekleri seyretmemize engel olur." Selma cevap verdi: "Karanlık ağaçları ve çiçekleri bizden saklasa da, kalplerimizdeki sevgiyi saklayamaz!"

O bu sözleri garip bir sesle söylemiş, sonra bakışlarını uzaklara çevirmişti. Ben bu sözlerin değerini tartmak ve kullandığı her sözcüğün anlamını düşünmek için sustum. O az önce söylediklerine pişman olmuş gibi, bakışlarının büyüsüyle, söylediklerinin anlamını unutturmak ister gibi derin derin baktı bana. Ama çok geçti artık: Gözleri, bu sözleri bana unutturacak yerde, ruhumun derinliklerinde yankılandırıyor, sonsuza kadar belleğime kazıyordu.

Bu dünyada güzel ya da büyük her şey, sadece insanın düşüncesinden ya da duygularından doğar. Bizi geçmiş kuşaklara ulaştıran ve bugün bizim görebildiğimiz her şey, var olmadan önce, erkeğin kafasındaki basit bir düşünceden ya da kadının kalbindeki basit bir duygudan başka bir şey değildi. İnsanları özgürlüğü ülküselleştirmeye yüreklendirmek için bunca kanın dökülmesine yol açan büyük devrimler, milyonlarca insan arasında bir insanın fikridir! Bunca krallığı ortadan kaldıran yıkıcı savaşları, tek bir kişinin kafasına takılan bir fikir tetikledi. İnsanlık durumunun gidişatını değiştiren yüce öğretiler, dehasıyla çevresinden ayrılan bir insanın kafasından doğdu. Piramitleri dikmek için tek bir fikir, İslam'ın ihtişamını yaratmak için tek bir düşünce yetmiştir. Troya'yı yıkmak için tek bir tutku, İskenderiye kütüphanesini küle çevirmek için tek bir söz yeterli olmuştur.

Gecenin sessizliğiyle gelen basit bir düşünce, sizi şana şöhrete ya da deliliğe vardırabilir! Sevilen bir kadının gözkapakları arasından süzülen bir bakış bir erkeği dünyanın en mutlu insanına dönüştürebileceği gibi, en zengin ya da

en yoksul bir insana da dönüştürebilir. Bir insanın ağzından çıkan tek bir kelime bahtınızın rengini pekâlâ değiştirebilir.

Böyle işte, o gece Selma'nın ağzından çıkan sıradan bir sözcük, okyanusun burgaçlarıyla gökyüzünün katmanları arasında apansız duran bir gemi gibi beni geçmişimle geleceğim arasında yakaladı. Bu sözcük beni gençliğimin uyuşukluğundan ve yalnızlığımın katılığından uyandırdı; yaşamın ve ölümün sonunda kendi rollerini oynadıkları şu aşk sahnesine atıverdi hemen.

Bahçeye çıktık ve ağaçlar arasında yürüdük. Çiçekler ve otlar ayaklarımızın altında eğilirken, meltemin parmaklarıyla yüzlerimizi okşadığını hissediyorduk. Yasemin korusuna vardığımızda sessizce bir ahşap sıraya oturduk ve mavi gökyüzünü süsleyen yıldızların gözleri önünde, bizim iç çekişlerimizi kendi soluğuna katarak uyuyan doğanın nefes alıp verişini dinledik.

Ay Sannine Dağı'nın arkasından doğuyor, kumsalı, tepeleri ve dağları aydınlatıyordu. Hiçlikten belirivermiş hayaletler gibi gökyüzüyle burun buruna gelen, uzak vadilere yaslanmış köyleri seyrediyorduk.

Batılı şairler Lübnan'ı, Âdem ile Havva'nın düşüşünden sonra yitip gitmiş Cennet Bahçesi gibi, Davud'un, Süleyman'ın ve peygamberlerin göçüp gitmesinden sonra unutulmuş bir efsane ülkesi olarak düşünürler. Lübnan Batılı şairler için kutsal sedir ağaçlarının kokusuyla kutsanmış bir dağı anımsatan büyülü bir deyimdir. Bu isim onlara hoş kokular ve buhurlar yayan sedir ormanlarını, ihtişam ve heybetle yükselen ağırbaşlı ve hiç değişmeyen bakır ve mermer tapınakları ve tepelerde, vadilerde otlayan ceylan sürülerini hatırlatır. O akşam ben de, adeta düşteymiş gibi, Lübnan'ın o şiirsel görünümünü gördüm. Bir şeyin görüntüsü böylece duygularımıza göre değişiyor. O şeyde gördüğümüzü sandığımız büyü ve güzellik, aslında bizim kendi içimizde yer alan büyü ve güzellikten başka bir şey değildir.

Ayın ışıkları Selma'nın yüzünü, boynunu ve kollarını aydınlatırken, o aşk ve güzellik tanrıçası İştar'a* tapan birinin parmaklarıyla yontulmuş fildişinden bir heykeli andırıyordu.

"Niçin susuyorsunuz?" dedi bana. "Niçin bana geçmişinizden söz etmiyorsunuz?" Cevap verdim: "Bu meyve bahçesine girdiğimizde size ne dediğimi duymadınız mı? Çiçeklerin fısıltısını ve sessizliğin şarkısını duyan ruhunuz, benim ruhumun yürek paralayan çağrısını ve kalbimin gürültüsünü de duyamaz mı?"

Selma yüzünü elleriyle kapadı ve titreyen bir sesle şöyle dedi: "Evet, sizi de duydum, gecenin en derin yerinden gelen o sesi de, gündüzün kalbinden fışkıran o içe işleyen çığlığı da duydum!"

Onun ışıyan gözlerine bakıyordum, yeniden konuşabilen bir dilsiz gibi cevap verdim: "Ben de duydum sizi Selma, havayı büyüleyen ama evreni bütünüyle titreten o müziği duydum." O anda, sadece Selma'yı düşünmek ve onun varlığından başka hiçbir şey hissetmemek için hayatımı da unutuyordum.

Selma, bu sözleri duyunca gözlerini kapadı, acıyla karışık bir gülümseme gördüm yüzünde. Şöyle fısıldadı: "Şimdi artık gökyüzünden daha yüksek, okyanustan daha derin ve yaşamdan, ölümden ve zamandan daha güçlü bir şeyin var olduğunu biliyorum. Bugüne değin bilmediğim şeyi şimdi biliyorum."

O andan itibaren Selma benim için bir dosttan daha aziz, bir kız kardeşten daha yakın, bir sevgiliden daha sevgili oldu. Yüce bir düşünce, büyüleyici bir düş oldu! Yüreğimi kayıran ve ruhumda yaşayan gücü sınırsız bir heyecana dönüştü!

Aşkın uzun bir dostluktan ya da sürekli bir ilişkiden doğduğunu sanmak yanlıştır. Aşk manevi bir kaynaşmanın

---

* İştar: Mezopotamya'nın en ünlü savaş ve aşk tanrıçası. Gılgamış destanında genç krala âşık olduğu ve karşılık bulamadığı için ondan öç almaya çalıştığı anlatılır. Birçok metinde "Tanrılar Kraliçesi" adıyla anılır. (ç.n.)

meyvesidir. Eğer bu kaynaşma bir anda olmazsa, değil bir yılda, bir yüzyılda bile oluşmayacaktır.

Selma başını kaldırdı ve Sannine Dağı'nın gökyüzünden ayrıldığı uzak ufuklara bakarak konuştu: "Daha dün benim için bir erkek kardeş gibiydiniz. Babamın gölgesinde, size sakince yaklaşıyor ve yanınızda oturuyordum. Şimdi artık, kardeş sevgisinden daha güçlü ve daha tatlı bir şeyin varlığını hissediyorum. Yüreğimi hüzün ve sevinçle dolduran aşk ve korku karışımı bir şey!.." Ona şöyle karşılık verdim: "Kalplerimizden geçerken bizi korkutan bu heyecan, Ay Dünya'nın, Dünya Güneş'in, Güneş de Tanrı'nın çevresinde dönerken onlara yol gösteren evrensel yasaya bağlıdır!"

Elini başımın üstüne koydu ve zarif parmaklarını saçlarımın arasında gezdirdi. Nergislerin taçyaprakları üzerindeki boncuk boncuk çiy damlaları gibi gözyaşlarına rağmen, yüzü ışıldıyordu. Sordu bana: "Kim inanır ki bizim hikâyemize? Şu saatte, güneşin batışı ile ayın doğuşu arasında, kuşkuyu kesinlikten ayıran yolu aştığımıza kim inanabilir ki? Bizi birbirimizle ilk kez karşılaştıran Nisan ayının şu an bizi Yaşam Tapınağının En Kutsal Yeri'ne koyduğuna kim inanabilir ki?"

Konuşurken, elini eğik başımın üstünde dolaştırıyordu. O anda hiçbir krallık tacını, hiçbir zafer çelengini o tatlı ele, saçlarımın arasında dolaşan o parmaklara tercih etmezdim. Şöyle dedim ona: "Doğru, insanlar hikâyemize inanmayacaklar, çünkü aşkın mevsimlerin yardımı olmadan tomurcuklanıp açan tek çiçek olduğunu bilmiyorlar. Bizi ilk kez bir araya getiren Nisan ayı mı? Biz doğmadan önce ruhlarımızı yakınlaştıran Tanrı'nın eli değil miydi bizi günlerin gecelerin mahkûmlarına dönüştüren? Sevgili Selma, insan hayatı annesinin karnında başlayıp mezarda sona ermiyor! Ay ve yıldızlarla aydınlanan engin gökyüzü, seven canlar ve uyumla birleşmiş ruhlar tarafından terk edilmiş değildir."

Elini başımdan çekince, elektriksel bir titreşimin gecenin rüzgârına karıştığını hissettim. O zaman, bir tapınağın kutsal sandığını öperek takdis edilen bir sofu gibi Selma'nın elini tuttum, uzun bir öpücük kondurmak için dudaklarıma götürdüm; yüreğimi sıcaklığıyla eritecek, tatlılığıyla ruhumun tüm erdemini uyandıracak bir öpücük.

Her dakikası bir tutku ve aşk yılına eşdeğer bir saat geçti. Gecenin sessizliği, ayın ışınları, çiçekler ve ağaçlar, aşkın dışında, tüm gerçekliği unutturdu bize. Tam bir rüya âlemine dalmıştık ki, dörtnala koşan atların ve tekerleklerin gıcırtısıyla ansızın mutsuzluk ve şaşkınlık dünyasına düşüverdik. Yaşlı adam görüşmesini bitirmiş, evine dönüyordu. Kalktık ve onu karşılamak için meyve bahçesinden geçtik.

Araba sundurmanın altında durdu ve Faris Karami arabadan indi. Sanki ağır bir yük taşıyormuşçasına başı öne eğik, yavaşça bize yaklaştı. İki elini Selma'nın omuzlarına koydu, yorgun gözleri kızını artık göremeyeceğinden korkmuş gibi, uzun uzun baktı ona. Gözyaşları kırışmış yanaklarından süzülüyordu; dudakları hüzün dolu bir tebessümle titriyordu. Boğuk bir sesle konuştu: "Canım kızım Selma, yakında babanın kollarından ayrılıp başka bir adamın kollarına gitmek zorunda kalacaksın. Yakında Tanrı'nın yasası seni bu ıssız evden alıp büyük bir dünyaya taşıyacak. Adımlarının izleri bu bahçeden silinecek, baban da bir yabancı olacak senin için! Her şey tamam artık! Tanrı kutsasın seni!"

Bu sözleri duyunca, Selma'nın yüzü gölgelendi, gözleri yaklaşan bir ölüm karanlığını görmüş gibi donuklaştı. Sonra bir avcı tarafından yaralanmış bir kuş gibi, acıyla titreyerek, boğuk bir sesle haykırdı: "Ne demek istiyorsunuz? Beni nereye göndermek istiyorsunuz babacığım?"

Sonra, bunun sırrını çözmeye çalışarak babasının yüzüne dikkatle baktı. Bir an durdu ve şöyle dedi: "Anlıyorum! Her şeyi anlıyorum. Piskopos nihayet şu kanatları kırık kuş için

hazırladığı kafesin parmaklıklarını çakıverdi... İstediğiniz bu mu baba?"

Yaşlı adam tam cevabı vermek için, derin bir göğüs geçirdikten sonra, kızını şefkatle evin içine götürdü. Ben bahçede kaldım. Umutsuzluk, fırtınanın güz yapraklarını savurması gibi vurmuştu beni! Salonda onları izledim; sıkıntımı dağıtmak ve onları rahatsız etmemek için, veda etmek amacıyla o muhterem adamın elini sıktım. Kendini uğradığı felaketten kurtaracak parlak bir yıldız arayan kazazedenin bakışıyla baktım Selma'ya.

Bahçenin tam sonuna varmıştım ki, yaşlı adam seslendi bana; derhal yanına koştum. Elimi tuttu ve hüzünlü bir sesle konuştu: "Bağışla beni oğlum, gözyaşlarıyla geceni zehir ettim. Ama senden rica ediyorum, evim boş kalacak beni görmeye gel olur mu? Yaşlı ve yalnız biri olacağım o zaman. Şu bir gerçek ki, sabah nasıl akşamla buluşmazsa, gençlik de yaşlılıkla anlaşamıyor. Ama beni görmeye geleceğine söz ver, babanla birlikte geçirdiğimiz günleri bana hatırlatırsın ve artık beni bir oğlu olarak görmeyen bu dünyanın hikâyelerini anlatırsın bana. Selma gittiğinde ve ben burada yalnız kaldığımda beni görmeye gelecek misin?"

O zayıf bir sesle konuşurken, ben onun elini sessizce sıkıyor ve onun gözlerinden akan sıcak yaşların elimin üstüne düştüğünü duyumsuyordum. O zaman hem tatlı, hem acı bir evlat duygusu yaşıyordum, kalbim üzüntüden boğulur gibi oluyordu. Başımı kaldırdığımda, onun gözyaşları için gözyaşı döken gözlerimi gördü. Eğildi ve titreyen dudaklarını alnıma koydu; kapıya baktı ve "Elveda oğlum, elveda!" dedi.

Bir ihtiyarın kırışık yüzünde parlayan tek bir damla gözyaşı, genç bir adamın gözkapaklarından dökülen bütün yaşlardan daha dokunaklıdır, çünkü bu gözyaşı yıpranmış bir yürekten gelir. Gençlik gözyaşları bir çiçeğe düşmüş çiy damlalarıyken, onların kalplerinden taşan damlalarken; bu

tek damla gözyaşı, kışın yaklaşmasıyla esen rüzgârın savurduğu bir kuru yaprak gibidir.

Faris Karami'nin evinden ayrılırken, Selma'nın sesi hâlâ kulaklarımda çınlıyor, güzelliği bir gölge gibi beni izliyordu. Babasının gözyaşları elimin üstünde kuruyordu. Yeryüzü cennetinden çıkan Âdem gibi bu yerden ayrılıyordum, ama bu dünyayı cennete çevirmek için kalbimin Havva'sı yanımda değildi. O gecenin beni yeniden yarattığını, ölümü de ilk kez olarak bana gösterdiğini hissettim.

İşte böyle, ısısıyla güneş kırları hem canlandırır hem de böyle yakıp kavurur.

Ateş Gölü

İnsanın gece karanlığında gizlice yaptığı şey yine insan tarafından gün ışığına çıkarılmaya mahkûmdur. Yalnızken arada bir mırıldandığımız sözcükler insanların önünde konuşurken apansız ve elimizde olmadan dile gelebilir; evlerimizin güvenli ortamında saklamak istediğimiz belgelerin içeriği, yarın abartılarak bütün sokak köşelerinde anlatılabilir.

Böylece gecenin hayaletleri, Piskopos Bulos Galip'in Faris Karami ile buluşmasının nedenini ortaya çıkardı ve aralarında geçen konuşma kentin bütün mahallelerinde tekrarlandı, doğal olarak benim kulağıma da ulaştı.

Bir gün önce Piskopos Bulos Galip ile Faris Karami arasında konuşulanlar, yoksullar ve çaresizlerle, dul ve yetimlerle ilgili değildi. Piskopos Faris Karami'yi özel şatafatlı arabasını gönderip aldırdıysa, bunun sebebi, Selma'yı yeğeni Mansur Galip Bey'le baş göz etmek istemesiydi.

Piskoposun seçimi Selma'dan yana olmuştu, çünkü Selma çok zengin olan Faris Karami'nin biricik mirasçısıydı. Selma'yı güzelliği için ya da karakterinin üstünlüğü için değil de, babasının servetinden dolayı seçmişti; çünkü Faris efendi böylece piskoposun yeğenine büyük bir servet sağlayacak ve onu toplumun kaymak tabakası arasında seçkin bir konuma yerleştirecekti.

Doğuda dini önderler kendi ihtişamlarıyla yetinmez, tüm aile fertlerini güçlendirmeye çalışırlar; onlar da halk yığınlarını soyup soğana çevirerek kan kustururlar. Bir hükümdarın şanı, ölümünden sonra, miras olarak büyük oğluna geçer her zaman; ancak dini bir önderin şanı, onun yaşayan erkek kardeşlerini ve yeğenlerini de ünlendirir! Böylece Hıristiyan piskopos, Müslüman imam, Brahman rahip, fırsat düştüğünde, avlarını çok sayıdaki kollarıyla yakalayıp, çok sayıdaki ağızlarıyla onların kanını emen birer deniz canavarına dönüşürler.

Piskopos Selma'yı babasından istediği zaman, aldığı tek karşılık uzun ve kederli bir sessizlik oldu. Kızı ister yakın bir eve yerleşsin ister bir kralın şatosuna varsın, hangi baba kızından ayrılırken üzülmez? Bu ayrılık kızının çocukluk oyunlarına katılan, yeniyetmelik dönemine tanıklık edip, olgun bir kadın olarak gelişimi sırasında da yanında bulunan Faris Karami için daha da yürek parçalayıcıydı! Kızları evlenirken ana babanın yaşadıkları derin hüzün, oğullarının düğünündeki büyük sevincin tam zıddıdır; çünkü oğul evlendiğinde aile yeni bir üye daha kazanırken, kız evlendiğinde bir üyesini yitirmiş olur. Zor altında kalan Faris Karami bu evlilik ricası için piskoposa istemeye istemeye teşekkür etmişti. Çünkü Mansur Galip Bey'in kaba, açgözlü ve bozuk karakterini iyi tanıyordu.

Ama Suriye'de, hangi adam o zamanlar saygınlığını yitirmeyi göze almadan kilise yetkililerine karşı gelebilirdi ki? Hangi adam dini öndere itaatsizlik edip, inananlar arasında bir inançlı olarak yaşayabilirdi ki? Göz delinmeden oka karşı direnebilir mi, el kesilmeden kılıca karşı durabilir mi? Faris Karami eğer piskoposa karşı gelip isteğini reddetseydi, Selma'nın onurlu adına gölge düşmez miydi? Adı dillere destan olmaz mıydı? Tilkinin uzanamadığı üzümler her zaman ekşi olmaz mıydı?*

---

* La Fontaine'e gönderme, *Tilki ve Üzümler*, III. Kitap, 11. Fabl. (ç.n.)

Böylece, yazgı Selma'yı Doğu'nun mutsuz kadınlar alayına aşağılanmış bir köle gibi sürmek için yakalamış oldu. Böylece Selma'nın soylu ruhu, aşkın beyaz kanatları üstünde ve ayın ışıklarıyla aydınlanmış, çiçek kokularıyla dolu bir gökte özgürce uçtuktan sonra tuzağa düşmüştü.

Bazı ülkelerde ana babaların zenginliği çocukları için bir mutsuzluk kaynağıdır. Onların bu serveti korumak üzere birlikte oluşturdukları o büyük ve sağlam sandık, mirasçıları için dar ve karanlık bir zindana dönüşür. Halkın taptığı o her şeye kadir Dinar,* ruhları ezen ve kalpleri öldüren bir şeytan haline gelir. Selma Karami, çevresindeki birçok kadın gibi, babasının zenginliğinin ve sözlüsünün paragözlüğünün kurbanı oldu. Faris Karami'nin muazzam serveti olmasa, Selma bugün mutlu yaşayıp, bizim yanımızda, güneş ışığının da tadını çıkaracaktı!

Aradan bir hafta geçti. Selma'nın aşkı benim biricik sevincimdi; geceleri bana tatlı şarkılar mırıldanıyor, hayatın anlamını ve doğanın sırlarını açmak için şafakta beni uyandırıyordu. Bu, kıskançlık nedir bilmeyen ve bedene dokunmayan kutsal bir aşktı, çünkü ruhun içinde var oluyordu. Ruhu tatminle yıkayan derin bir yakınlık duygusuydu; gönlü doyuran yakıcı bir sevgi açlığı; ruhu kışkırtmadan arzuyu canlandıran, yeryüzünü cennete, yaşamı güzel ve tatlı bir düşe dönüştüren bir sevgiydi. Sabahleyin, kırlarda yürüyor, doğanın uyanışında ölümsüzlüğün izini görüyordum. Deniz kıyısında oturduğum zaman, dalgalar sonsuzluğun şarkısını söylüyordu bana! Kentin sokaklarında dolaştığım zaman, hayatın güzelliğini, kalabalıkların davranışlarında ve işçilerin hareketlerindeki insanlığın ihtişamını keşfediyordum!

O günler hayalet gibi geçti ve sis gibi dağıldı, bugün acı hatıralardan başka bir şey kalmadı bende. Baharın güzelliğine ve doğanın uyanışına dalan gözlerim, bugün artık fırtınanın öfkesini ve kışın sefaletini görüyor sadece. Dalgala-

* Dinar, Arap altını. (ç.n.)

rın şarkısını dinleyen kulaklarım, artık denizin öfkesinden, uçurumların dibinden yükselen ulumalardan başka bir şey duymuyor. İnsanlığın yorulmak bilmeyen gücünü ve evrenin görkemini mutluluk ve hayranlıkla gözlemleyen ruh, şimdi mutsuzluk ve sefalet manzarasından acı çekiyor. O sevgi günleri ne kadar da güzeldi; bu kaygı geceleri ne kadar da korkunç!

Ruhumun duygularımdan son derece sarhoş olduğu bir hafta sonu, Selma'nın evine; güzellik tarafından kurulup aşkın kutsadığı, içinde ruhun ibadet edebildiği ve kalbin alçakgönüllülükle dua edebildiği o tapınağa gitmek istedim. O huzurlu bahçeye girdiğimde, beni bu dünyadan alıp götüren, bütün kavgalardan ve haksızlıklardan uzakta, büyülü bir evrene fırlatan bir gücün varlığını hissettim. Gördüğü şeyde bir Tanrı vahyi keşfeden bir mistik gibi, gür yapraklı ağaçların ve birbirine dolanmış çiçeklerin ortasında, giriş kapısına doğru ilerlediğimi gördüm. İçeride, Selma'yı yaseminlerin gölgesindeki o ahşap sıranın üstüne oturmuş gördüm, hani bir hafta önce birlikte oturduğumuz yerde... Tanrı lütfunun mutluluğumun ama aynı zamanda acımın da başlangıcına damgasını vurmak için, binlerce gece arasında seçmiş olduğu o geceyi hatırladım! Sessizce yaklaştım, kımıldamadı, sanki gelmemi bekliyordu. Yanına oturduğum zaman, uzun uzun baktı bana, sonra derin derin iç çekti ve bakışlarını uzaklara çevirdi. Alacakaranlığın gecenin arkasında silindiği, ruhlarımızın tek ruh halinde kaynaştığı ölümsüz dakikalardı. Büyülü bir sessizlikten sonra, Selma bana doğru dönüp, elimi ellerinin içine aldı, elleri soğuktu ve titriyordu. Kuzu gibi meleyen bir sesle bana şöyle dedi: "Bak bana, dostum, yüzüme iyice bak; orada bilmek istediğin şeyi, benim sana söylememi istediğin şeyi okuyacaksın. Bak bana, sevdiğim, bak bana kardeşim!"

Dikkatle yüzüne baktım, gözlerine baktım. Birkaç gün

önce gülümseyen o gözler, bugün bomboş bakıyor ve bir bülbülün kanatları gibi kırpışıyorlardı. Donuklaşmış, acı ve ıstırabın sürmesiyle kararmışlardı. Daha dün güneşin öpücükleriyle eğilmiş bir zambağın pırıltılı beyazlığını yansıtan teni soluvermişti. Daha dün hoş papatyalara benzeyen dudakları, sonbaharın, dalları üstünde solmaya terk ettiği iki gül gibiydi. Vaktiyle bir fildişi sütuna benzeyen boynu, kafasının içindeki kederin ağırlığıyla bükülmüş gibi, öne eğilmişti.

Selma'nın yüzünde bu şaşırtıcı değişiklikleri gördüm, ama bunlar bana göre Ay'ın yüzünü bir anda örten geçici bir gölgeden başka bir şey değildi; bu gölge onu daha da güzelleştiriyor, daha da soylu kılıyordu, çünkü ruhun sırlarını yansıtan o çizgiler, acılı da olsalar, ancak o yüzü güzelleştirirler. İçteki sırlardan hiçbir iz taşımayan yüzler, düzgün ve uyumlu hatlara sahip olsalar bile, her zaman çekicilikten yoksundurlar. Dudaklarımızı kadehe çeken kristalin saydamlığı değil, içindeki şarabın renkli görüntüsüdür. O akşam, Selma yaşamın acılığı ve ruhun tatlılığının karışmış olduğu cennet şarabıyla dolu bir kadeh gibiydi. Farkında olmadan, boynunu kocasının hoyrat boyunduruğu altına koymak üzere baba evini terk eden, kaynana zulmü altında acı çekmek için annesinin şefkatli kollarından ayrılan Doğulu kadının simgesiydi.

Selma'ya bakmaya, onun kesik kesik soluyan nefesini dinlemeye devam ettim. Zamanın akışının durduğunu ve evrenin tüm varoluşunu yitirdiğini hissedene kadar onunla birlikte, onun için acı çektim. Gözlerime dalmış parlak iri gözlerinden başka bir şey görmüyor, ellerimi tutan soğuk ve titreyen küçük elinden başka bir şey hissetmiyordum. Selma sakin sakin konuşarak beni uyuşukluğumdan kurtardı: "Gel sevdiğim. Şu korkutucu gelecekten konuşalım biraz, bunca korktuğumuz gelecekten, bizi yutmadan önce. Babam, ölü-

müme kadar kocam olacak o adamla buluşmak için evden çıktı az önce. Tanrı'nın benim varoluşumun sebebi olmak için seçtiği adam, günlerimin geri kalanında efendim olmak için şu dünyevi dünyanın seçtiği adamla buluşacak. Şu anda, şu kentin kalbinde, gençliğime eşlik eden yaşlı adam, geri kalan yaşamıma eşlik edecek genç adamla buluşacak. Bu gece babamla genç adam evlilik tarihi üzerinde anlaşacak ve bu tarih, uzak olsa bile, benim için her zaman çok yakın olacak. Ne kadar da garip! Geçen hafta, yine bu saatte, şu yaseminin gölgesinde, aşk ilk kez ruhumu sarmıştı, oysa o sırada kader, Piskopos Bulos Galip'in evinde geleceğimin ilk kelimelerini yazıyordu. Şimdi babam ve genç adam evlilik üzerinde anlaşırken, seni çevremde görüyor; soluğunun, korkunç ve susamış bir yılan tarafından tutulmuş bir su kaynağının üstünde uçuşan susamış bir kuş gibi titrediğini hissediyorum. Ah, ne kadar uzun bu gece! Gizemi ne kadar da derin!"

Bu sözleri duyunca, tam bir umutsuzluğun karanlık hayaletinin aşkımızı doğar doğmaz boğmak için ele geçirdiğini düşündüm! Ona şöyle yanıt verdim: "Bu kuş susuzluk onu mahvedene kadar, yılan onu yutmak üzere ele geçirene kadar o kaynağın başında kanat çırpmaya ve su için çırpınmaya devam edecek!"

Duygulanan Selma gümüş telli bir saz gibi çınlayan bir sesle karşılık verdi bana: "Hayır, sevdiğim, gece çökünceye kadar yaşasın bu kuş! Bahar geçinceye kadar! Zamanın sonuna kadar! Onu susturma, sesi bana hayat veriyor çünkü. Bırak kanat çırpsın, çünkü bu kanatların çırpıntısı kalbimin bulutlarını dağıtıyor!"

"Selma, sevdiğim, susuzluk onu tüketecek, korku da öldürecek," diye fısıldadım.

Sözcükler dudaklarından dökülürken birbirine karışıyordu: "Ruhun susuzluğu maddi doygunluktan daha asildir, ruhun korkusu da bedenin güvenliğinden daha de-

ğerlidir. Dinle beni sevdiğim, beni iyi dinle: Ben bugün hiç bilmediğim yeni bir hayatın eşiğindeyim. Düşmemek için el yordamıyla yürüyen bir körüm. Baba servetinin pazara sürdüğü bir köleyim, bir adam satın aldı beni. Tanımadığım bu adamı sevmiyorum. Sevgi ve tanımazlık hiç bir araya gelmez, sen bunu biliyorsun, ama ben onu sevmeyi öğreneceğim. Ona itaat ve hizmet edecek, onu mutlu edeceğim! Zayıf bir kadının güçlü bir erkeğe verebileceği her şeyi ona vereceğim. Sen, evet sen daha hayatının başındasın, canının istediği gibi çiçekli ve kokulu yollarda yürüyebilirsin! Kalbini yolunu aydınlatacak parlak bir meşale gibi taşıyarak dünyayı dolaşabilirsin. Özgürce düşünüp konuşabilir ve hareket edebilirsin. Hayatın karşısına adını yazabilirsin, çünkü sen erkeksin. Efendi olarak yaşayabilirsin, çünkü babanın serveti seni hiç tutsak etmedi, satılmak ya da satın alınmak için köle pazarına sürmedi. Hoşuna gidecek genç kızlar arasından birini hemen seçebilecek, onu evinde konuk etmeden önce, günlerini gecelerini onunla paylaşmadan önce, onu kalbinde ağırlayabileceksin."

Selma soluk almak ister gibi sustu, sonra devam etti: "Seni mutluluğa götürmesi, beni kadınlık görevime bağlaması için hayat mı ayırıyor bizi? Böyle mi sona eriyor bu harika düş, acı gerçek böyle mi ortaya çıkıyor? Girdap böyle mi yutuyor bülbülün şarkısını, rüzgârlar böyle mi dağıtıyor güllerin yapraklarını, ayaklar böyle mi eziyor şarap dolu kadehleri? Ay ışığı altında bunca geceyi boşuna mı geçirdik, ruhlarımızın birleştiği şu yaseminin himayesi altında? Çok hızlı ulaştık yıldızlara da, şimdi bu kırık ve yorgun kanatlarla uçuruma mı düştük? Uyuyan Aşk ansızın uyandı da, öfkeyle bizi cezalandırmaya mı karar verdi? Yoksa, bizi toz gibi vadinin derinliklerine savurmak için, gecenin tatlı meltemlerini yıkıcı bir rüzgâra dönüştürecek olan bizim ruhlarımızın esintisi midir? Birkaç buyruğa karşı mı çıktık, birkaç

yasak meyve mi tattık ki cennetten ayrılmak zorunda kalıyoruz? Fesat mı çevirdik, yoksa isyan mı ettik? Niçin peki atıldık cehenneme? Hayır, hayır! Binlerce kez hayır! Çünkü bizi bir araya getiren dakikalar yüzyıllardan daha sonsuz, ruhlarımızı aydınlatan ışık karanlıktan daha güçlüdür! Fırtına bizi şu azgın denizde ayırırsa, dalgalar da şu sakin kıyıya ulaştıracaktır. Hayat bizi öldürürse, ölüm de yeniden hayata döndürecektir!

Bir kadının kalbi ne zamanla ne mevsimlerle değişir. Bir kadının kalbi uzun süre can çekişir ama asla ölmez. Bir kadının kalbi erkeğin savaşmak ve orada kıyım yapmak için seçtiği bir tarla gibidir. Ağaçlarını söker, otlarını yakar, kayaları kanıyla kirletir, toprağına kafatasları ve kemikler eker, ama bu tarla yine dingin ve uysal kalır, zamanın sonuna kadar ilkbaharlar, sonbaharlar gelip geçer bu tarlanın üstünden! Oysa şimdi, ok yaydan çıktı, ne yapalım söyle bana! Nasıl ayrılalım, nerede görüşelim bir daha? Aşkı bir gece kalıp, sabah giden yabancı bir konuk gibi mi kabul edelim? Yoksa, bu duyguyu uykuda uyanan, uyanıklıkta kaybolan bir düş gibi mi düşünelim? Bu haftayı, yerini gerçekliğe bırakmak üzere çok hızlı geçmiş bir sarhoşluk saati olarak mı farz edelim?

Kaldır başını da, gözlerini göreyim sevdiğim. Dudaklarını arala da, sesini duyayım. Konuş benimle... söyle bana... bu fırtına günlerimizin gemisini sulara gömdükten sonra hatırlayacak mısın beni? Gecenin sessizliğinde daima kanatlarımın sesini duyacak mısın? Yüzünde ve boynunda soluğumun gezindiğini hissedecek misin? İç çekişlerimin acıyla yükselip yürek daralmasıyla alçaldığını duyacak mısın? Gölgemin karanlıkların gölgeleriyle yaklaşıp, sabahın sisiyle birlikte gözden kaybolduğunu görecek misin? Söyle bana, sevdiğim, gözlerimde ışık, kulaklarımda tatlı bir ezgi ve ruhuma kanat olduktan sonra, ne olacaksın? Ne olacaksın?.."

Bu sözleri duyunca, kalbim gözlerimi yaşlarla doldurdu: "Selma, senin için, sen benim nasıl olmamı istiyorsan öyle olacağım!"

Şöyle dedi bana: "Beni sevmeni istiyorum, günlerimin sonuna kadar beni sevmeni istiyorum. Şairin acılı düşüncelerini sevdiği gibi beni sevmeni istiyorum. Bir gezginin, suya kanmadan önce yüzeyinde kendi yansısını gördüğü o temiz su kaynağını hatırlaması gibi; bir annenin gün ışığını görmeden rahminde ölen çocuğunu hatırlaması gibi, beni hatırlamanı istiyorum! Bağışlandığı haberini almadan önce ölen bir mahkûmu düşünen iyi kalpli bir kral gibi beni düşünmeni istiyorum. Bana bir kardeş, bir dost ve bir arkadaş olmanı istiyorum. Babamı yalnızlığında ziyaret etmeni ve ayrılığımıza yanan yüreğine su serpmeni istiyorum, çünkü yakında onu terk edeceğim ve onun için artık bir yabancı olacağım."

Cevap verdim: "Bunları yapacağım Selma. Ruhum senin ruhun için bir zarf olacak, kalbim senin güzelliğinin yuvası ve göğsüm de acılarının mezarı olacak. Seni seveceğim Selma, kırların ilkbaharı sevdiği gibi seveceğim. Çiçeklerin güneşin sıcaklığı sayesinde yaşaması gibi, senin sayende yaşayacağım. Senin adını söyleyeceğim, köyün kiliselerinin üstünde çınlayan çanların yankısını haykıran vadiler gibi. Dalgaların hikâyesini dinleyen sahiller gibi, ruhunun sözlerini dinleyeceğim. Seni hatırlayacağım Selma, bir yabancının sevgili ülkesini hatırlaması gibi, aç bir insanın bir şöleni hatırlaması gibi, tahtından indirilmiş bir kralın görkemli günlerini, bir mahkûmun özgür olduğu huzurlu günlerini hatırlaması gibi hatırlayacağım. Seni hatırlayacağım Selma, bir çiftçinin işlenmiş toprağının üstündeki buğday başaklarını hatırlaması gibi, bir çobanın yeşil çayırlarını ve dupduru derelerini hatırlaması gibi."

Ben konuşuyordum, Selma da gecenin derinliklerine bakarak dinliyordu, kalbinin çarpıntısı önce hızlanıyor, sonra

dalgaların yükselip alçalması gibi zayıflıyordu. Sonra şöyle dedi: "Yarın gerçeklik gerçekdışı olacak, uyanış da düşe dönüşecek. Seven bir adam bir hayalete sarılmakla yetinebilecek mi? Susamış bir adam susuzluğunu bir düşün pınarından giderebilecek mi?"

Onu avuttum: "Yarın kader beni bir kavga dövüş dünyasına atarken, seni mutluluk dolu bir ailenin kucağına gönderecek. Sen güzelliğinle ve ruhunun saflığıyla dolu bir insanın evine giderken, ben ıstıraplı ve korkulu bir hayat süreceğim. Sen hayatın akışını izlerken, ben can çekişeceğim. Sen sosyete içinde eğlenirken, ben yalnız ve inzivada olacağım. Ama ben ölümün vadisine bir aşk heykeli dikip ona büyük bir saygı göstereceğim. Aşk sırdaşım olacak, onun ilahisini dinleyeceğim, onun şarabıyla sarhoş olup, bir giysi gibi onu giyeceğim. Şafakta, aşk beni uykumdan uyandırıp, uzak kırlara götürecek. Öğle vakti, orada güneşin sıcağına karşı kuşlarla birlikte bir yuva bulacağım ağaçların gölgesine götürecek. Akşam olunca, doğanın ışığa söyleyeceği hoşça kal şarkısını bana dinletmek için, beni alacakaranlığın önünde durduracak ve iç huzurumun hayaletler gibi boşlukta dalgalandığını bana gösterecek. Geceleyin, aşk beni saracak ve ben âşıklarla şairlerin ruhlarının yurdu olan cennetin düşüne dalarak uyuyacağım.

Baharda, dağlarda ve vadilerde aşkla birlikte şarkılar söyleyerek yürüyeceğim, menekşe ve papatyaların peşine düşecek olan hayatın ayak izlerini arayacak, kış mevsiminin nergis ve zambakların taçyapraklarında kalan son damlalarını içeceğim. Yazın, saman kümeleri yastığımız, çimen yatağımız ve gökyüzü yorganımız olacak, akşamları da ay ve yıldızlarla birlikte geceyi bekleyeceğiz. Sonbahar gelince, üzüm bağlarına gidecek, altın renkli salkımların dökülüp ezilmesini seyretmek ve kuşların kıyılara göçüşünü izlemek için cenderelerin önünde duracağız. Kışın, geçmiş zamanların hikâyelerini ve halk mesellerini anlatmak için ocağın ya-

nında oturacağız. Gençliğimde aşk öğretmenim olacak, yetişkin yaşamımda desteğim, yaşlılıkta da sevincim, coşkum olacak Selmam, gözbebeğim benim; aşk ömrümün sonuna dek benimle kalacak ve öbür dünyada Tanrı'nın eli bizi yeniden birleştirecek."

Bu sözler yüreğimin en derin yerinden fışkırıyor ve ocaktan sıçrayan kıvılcımlar gibi sönüp gitmek üzere küllerin içine atılıyordu. Selma beni dinliyor, sözlerime dudakları yerine cevap veren gözkapaklarından seller gibi yaşlar dökülüyordu.

Aşkla kanatlanmayanlar, o hüzünlü mutluluk saatinde, Selma'nın ve benim ruhumun birlikte gezindikleri o büyülü dünyayı görmek için görüntüler bulutunun ötesine uçamazlar. Aşkın yandaş olarak seçmediği insanlar aşkın dilini anlayamazlar; bu hikâye onlar için yazılmadı. Bu alçakgönüllü sayfaların gerçek anlamını anlasalar bile, onlardan doğan hayal ve gölgeleri göremezler, çünkü onlar giysi olarak mürekkebi, konut olarak kâğıdı kabul edemezler. Ancak aşkın kadehinden şarabı yudumlamayan kim var? Hangi ruh, kalplerle döşeli ve duygularla, sırlarla ve düşlerle kaplı o sunağın önünde saygıyla durmaz? Sabah, hangi çiçeğin taçyapraklarına asla birkaç çiy damlası dökmemiştir ki? Hangi ırmak akışından saptığı için denize dökülmeyecek?

Selma başını yıldızlarla dolu gökyüzüne doğru kaldırdı, ellerini açtı, gözleri faltaşı gibi büyüdü ve dudakları titriyordu. Solgun yüzünde, haksız yere ezilmiş, mutsuz ve umutsuz bir kadının bütün izleri görülebiliyordu. Haykırdı: "Bu kadın ne yaptı sana, ey Tanrım, senin böyle öfkeni üstüne çekmek için? Böyle bir cezanın onu zamanın sonuna kadar peşini bırakmaması için hangi günahları işledi? Senin verdiğin cezanın bu kadar ağır olması için hangi korkunç suçu işledi? Sen güçlüsün, ey Tanrım, bu kadın ise zayıf, peki o halde niçin belini büküyorsun onun? Sen

yücesin ve her şeye kadirsin, o sürünüyor senin tahtının önünde, niçin çiğniyorsun onu? Sen önünde durulmaz bir fırtınasın, o da karşında bir toz parçası, onu şu karlı toprağa niçin savuruyorsun? Sen çok büyüksün, o âciz, niçin savaşıyorsun onunla? Sen her şeyi bilensin, basiretlisin, o ise şaşkın ve kör, niçin kıvrandırıyorsun onu? Onu sen aşkla yarattın, niçin aşktan öldürüyorsun? Sağ elinle onu kendine kadar kaldırırken, sol elinle uçuruma atıyorsun; onu nasıl yükselttiğini, niçin alçalttığını bilmiyor! Ağzına hayatın soluğunu üflüyor, yüreğine ölümün tohumlarını serpiyorsun. Ona mutluluğun yolunu gösteriyorsun, o da o yolda yürüyor, sonra onu yakalamak için bineğinin üstünde mutsuzluğu geri gönderiyorsun. Ağzına bir sevinç şarkısı veriyor, sonra dudaklarını hüzünle kapatıyorsun, dilini de kederle düğümlüyorsun. Görünmez parmaklarınla yaralarını sevinçle sarıyorsun ama, görünen parmaklarınla da sevinçlerini acılarla kuşatıyorsun. Yatağında huzuru ve barışı saklıyorsun ama etrafına korku ve sefalet yayıyorsun. İsteyerek onun tutkularını ateşliyorsun ama bu tutkulardan onun kusurlarını ve hatalarını yaratıyorsun. Her şeye yeten gücünle ona yaratışının güzelliğini gösteriyorsun ama yine bu güçle, bu güzellik aşkını yatışmaz bir açlığa dönüştürüyorsun. Yasalarınla onun ruhunu çekici bir bedenle birleştiriyorsun ama hükmünle bu bedeni zayıf ve sefil bir varlığa çeviriyorsun. Ona ölümün kadehinden yaşamı, yaşamın kadehinden de ölümü içiriyorsun. Onu gözyaşlarıyla arıtıyor, yine gözyaşlarıyla mahvediyorsun. Karnına erkeğin ekmeğini dolduruyor, sonra da erkeklerin avuçlarını doldurmak için onun göğsünden tohumlarını topluyorsun. Sen ey Tanrım, gözlerimi aşka sen açtın ama beni bu aşkla kör ettin! Beni dudaklarınla öptün ama güçlü ellerinle vurdun bana. Kalbime beyaz bir gül diktin ve bu gülü dikenlerle çevirdin. Benim şu anımı sevdiğim genç bir adamın ruhuna bağladın da, geleceğimi tanımadığım

bir adamın bedenine sundun. Güçlü olmam için yardım et bana ey Tanrım, bu ölümcül kavgadan utkuyla çıkmak için, ölüme kadar hakikatli ve erdemli kalmak için sana boyun eğdim! Senin istediğin olsun, ey Tanrım! Adın sonsuza kadar kutlu olsun!"

Selma sustu ama yüzünün çizgileri hâlâ bir şeyler anlatıyordu. Gözlerini indirdi ve kolları düştü. Yaşam gücü sanki onu terk ediyormuş gibi soylu yüzünü öne eğdi. Selma bana fırtınanın kırıp götürdüğü, kurumuş ve yazgının ayakları altında parçalanmış bir ağaç dalı gibi göründü. Onun buz gibi ellerini ateş gibi yanan avuçlarımın içine aldım ve parmaklarını gözkapaklarımla ve dudaklarımla öptüm. Onu avutmaya çalışıyordum, ama ondan daha avutulamaz, daha zavallı olan bendim. Sessiz ve acı içinde kalakaldım; dakikaların duygularımızla oynadığını hissettim ve kalbimin vuruşlarını dinledim. Kendimden korkuyordum.

Sonsuz işkence sessizdir, biz de o andan itibaren sessiz kaldık; bir depremle toprağa gömülmüş iki mermer sütun gibi taşlaştık. Bir nefesle bile kırılabilecek kadar incelmiş olan kalplerimizin bağları kopacak diye korktuğumuzdan, ikimiz de konuşmak istemiyorduk.

O yoğun sessizlikte gece yarısı oldu. Ay Sannine Dağı'nın ardından doğdu. Bulutların arasından etrafı kara yastıklarla çevrili ve mumların soluk ışığı altındaki tabutunda yatan bir ölünün çok soluk yüzü gibi görünüyordu. Lübnan Dağı ise, sarayının yıkıntıları içinde, tahtının tozları üstüne çökmüş düşkün bir kral gibi, can sıkıntısından ezilmiş, acılardan beli bükülmüş, uykusuzluktan kan çanağına dönmüş gözlerle şafağı bekleyen yaşlı bir adama benziyordu. Dağların, ağaçların ve ırmakların görünümü zamanla ve mevsimlerle değişir. Bir insanın yüz çizgilerinin onun düşünce ve duygularına göre değişmesi gibi. Gündüz vakti, gümüşten giysisiyle muhteşem bir gelin gibi yükselen kavak ağacı, akşam olunca, yitip giden ve sonra da görünmez olan bir duman sütununa

benzer. Öğleye doğru, ele geçirilmez, zamanın tahribatına karşı kayıtsız dev gibi bir heykele benzeyen kocaman kaya, geceleyin topraktan başka yatağı, gökyüzünden başka yorganı olmayan zavallı bir yoksula dönüşür. Sabahleyin suları parıldayan ve ezeli-ebedi şarkısıyla bizi oyalayan ırmağı, akşamleyin, bir gözyaşı seli gibi vadi boyunca akıp giderken ve çocuğunu yitirmiş bir anne gibi inlerken görürüz. Daha bir hafta önce, dolunay parlarken, ruhlarımız mutluyken, bütün ihtişamıyla ağırbaşlılıkla yükselen Lübnan Dağı, o gece, göğün ortasında, yorgun ve hasta kalplerin karşısında, solgun bir yarımayın altında uğursuz ve vahşi, üzgün ve kırık göründü.

Birbirimize hoşça kal demek için kalktık, ancak aşk ve umutsuzluk iki hayalet gibi aramıza girmişti. Biri kanatlarını başlarımızın üstünde açarken, öbürü cırnaklarıyla boğazlarımızı sıkıyordu; biri acı bir şekilde ağlarken, öbürü iğrenç bir şekilde gülüyordu.

Selma'nın elini dudaklarıma götürürken, o bana yaklaştı ve saçlarımın kıvrımlarını okşadı, sonra ahşap sıranın üstüne çöküverdi, gözlerini kapadı ve şöyle fısıldandı: "Acı bana Tanrım, bütün kırık kanatları güçlendir."

Selma'nın yanından ayrılıp bahçeden çıkarken, bir gölün yüzeyini sis kaplamış gibi, kalın bir örtünün ruhuma çöktüğünü hissettim. Yürüdüm ve yolun kenarına kadar uzanan ağaç gölgeleri hortlaklar gibi beni korkutmak için toprağın derinliklerinden fışkırdı. Ayın solgun ışıkları, kötü bir ruh tarafından yüreğime fırlatılmış tehlikeli minik oklar gibi, dalların arasından delip geçiyordu. Gecenin bunaltıcı sessizliği, ağır ve kapkara eller üzerime atılıyormuşçasına beni boğuyordu.

Çevremde olan her şey, hayatın anlamı ve sonsuzluğun sırrı, her şey bana çok çirkin ve korkunç geliyordu. Bana dünyanın güzelliğini ve harikalarını gösteren parlak ışık, alevleriyle göğsümü yakan ve ruhumu dumana boğan bir

ateşe dönmüştü. Bütün yaratılmışların şarkısıyla uyum içinde olan ilahi şarkı, o anda, aslan kükremesinden daha ürkünç, uçurumların uğultusundan daha derin, korkunç bir gürültü haline gelmişti.

Odama vardığımda, kalbi bir avcının okuyla delinip düşen yaralı bir kuş gibi kendimi yatağıma attım. Acılı bir uyanış ve sıkıntılı bir uyku arasında bölünmüş bir vaziyette, içimden Selma'nın sözlerini tekrarladım: "Acı bana Tanrım, bütün kırık kanatları güçlendir."

Ölüm Tahtının Önünde

Evlilik günümüzde gülünç ve üzücü bir ticarettir. Düzenlenmesi de, genç erkeklerle genç kızların babalarının elindedir. Yavuklular arada bir kazançlı çıkarlar, ama ana babalar her zaman kaybederler. Kızlar, mal gibi bir evden öbürüne taşınırlar. Zamanla neşelerini yitirirler ve terk edilmiş eski bir mobilya gibi, barınaklarının karanlık bir köşesinde ömür tüketirler.

Uygarlık bugün her ne kadar kadının bilinçlenmesine yardımcı oluyorsa da, buna karşılık, erkeğin açgözlülüğü yüzünden, acılarını da çoğaltmaktadır. Dün kadın mutlu bir hizmetçiyken, bugün mutsuz bir metrestir! Dün gün ışığında kör gibi yürüyordu, şimdi duru görüşüyle, koyu karanlıkta yürüyor! Bilgisizliği içinde güzel, sadeliği içinde erdemli ve zayıflığı içinde güçlüydü. Şimdi oyunlarıyla çirkin, zekâsıyla yüzeysel, bilgisiyle de kalpsiz bir hale geldi. Güzellikle bilginin, incelikle erdemin, beden zayıflığı ile ruh gücünün tek bir kadında birleşeceği bir gün gelecek mi? Ben manevi gelişimin insani bir yasa olduğuna ve yetkinliğe yaklaşmanın ağır işleyen bir süreç olmasına karşın sonunda hedefe ulaşılacağına inananlardanım. Kadın bir yönde ilerliyor, başka yönde geriliyorsa, bunun sebebi dağların doruğuna varan zorlu yolun hırsızların tuzaklarıyla ve kurt inleriyle dolu olmasıdır!

Uyanmadan önceki uyuşukluğu anımsatan bu Lübnan dağında, yamaçlarında geçmiş kuşakların tozlarını ve gelecek kuşakların tohumlarını tutan bu dağda, eğimleri ve girinti çıkıntılarıyla tuhaf olan bu dağda, yarının kadınını simgeleyen bir kadının barındığı bir şehir asla yoktur. Beyrut'ta, Selma Karami yeni Doğulu kadının bir simgesiydi, ama zamanının önünde olan çoğu kadın gibi, o da çağının kurbanı oldu ve bir ırmağın akıntısına kapılan çiçek misali, hayatın onu felaketine götüren akışıyla zorla sürüklendi.

Mansur Galip Bey Selma'yla evlendi. İleri gelen, zengin yurttaşların oturdukları Ras Beyrut'ta, denizin kenarındaki şatafatlı bir evde yaşadılar. Faris Karami bahçesinin ve meyve ağaçlarının ortasındaki yalıtılmış evinde, koyunlarının arasındaki bir çoban gibi tek başına yaşıyordu. Düğün akşamları sona erdi. "Balayı" dedikleri ay geçti ve savaşlardan kalan kemik ve kafataslarıyla kaplı bir harp meydanını hatırlatan acı ve buruk günler geldi arkasından. Doğu'daki düğünlerin debdebesi genç insanları coşturur, ruhlarını bulutların ötesine yükselen kartallar gibi doruklara ulaştırır, sonra da denizin altındaki derin çukurlarındaki bir taş gibi, denizin dibine atıverir. Onların neşesi de, kumdaki ayak izleri gibi, kıyıyı süpüren dalgalar tarafından hemencecik siliniverir.

Bahar geçip gitti, ardından yaz ve sonbahar geldi. Selma'ya olan aşkım günden güne büyüyor, genç bir erkeğin ilk aşkına tutkuyla bağlılığından adeta yetim bir çocuğun göklerdeki annesine duyduğu o bir nevi sessiz tapınmaya dönüşüyordu. İçimi yakan bu arzu kendisinden başka hiçbir şeyi görmeyen bir acıya dönüştü; gözlerimden yaş getiren tutkum, yerini kalbimde kanayan bir yara haline gelen bir şaşkınlığa bıraktı. Ruhumu dolduran şefkat, Selma'nın ve kocasının mutluluğu için, o muhterem babasının huzuru için coşkulu ve sürekli bir dua biçimini aldı. Umutlarım ve dualarım boşunaydı, çünkü Selma'nın acısı, ancak ölümün iyileştirebileceği, ruhunun içindeki onulmaz bir yaradan

kaynaklanmaktaydı. Kocasına gelince, o hayatın lüksünü kolayca elde eden biriydi, ama yine de sonsuza dek doyumsuz ve açgözlü kalacaktı. Selma'yla daha yeni evlenip, nesi varsa eline geçirmişti ki babasını bir yana bırakıverdi. Yaşlı adamı yalnızlığına terk etti ve servetin geri kalanına konmak için bir an önce ölmesini bekledi.

Mansur Bey'in karakteri de amcasınınkine benziyordu; tek fark, piskoposun istediği her şeyi, mor renkli papaz giysisinin altında ve göğsünün üstünde herkese göstererek caka sattığı altın haça güvenerek gizlice elde etmesi, yeğeninin ise bunu açıkça yapmasıydı. Piskopos sabahları kiliseye gidiyor, gününün geri kalanını da dulları, yetimleri ve saf insanları sömürmekle geçiriyordu. Oysa Mansur Bey gününün tamamını, temiz havanın bile şehvet arzularıyla kirletilmiş olduğu karanlık çıkmaz sokaklarda, zevk peşinde harcardı.

Piskopos pazar günleri kilisede sunağın önünde dikilip cemaate vaaz veriyor, ama söylediklerine kendisi uymuyordu; haftanın diğer günlerinde ise politikayla uğraşıyordu. Yeğeni de, davacıların dileklerini yerine getirmek için amcasının nüfuzunu kötüye kullanıyordu. Piskopos gecenin örtüsü altında saklanan bir hırsızdı; Mansur Bey ise güpegündüz çekinmeden işini gören utanmaz bir dolandırıcı.

Halk böylece, kurtların dişleri ile kasapların bıçakları arasında telef olan sürüler gibi, hırsızlarla dolandırıcılar arasında yok olup gitmektedir. Doğulu uluslar böylece açgözlü insanlara ve çürümüş geleneklere boyun eğerler; böylece geri giderler ve demir çekiç darbelerinin altındaki toprak bir testi gibi, ayaklar altında çiğnenirler.

Peki ben bu sayfaları, kalbi kırık o umutsuz kadının hikâyesine, henüz aşkın sevinçleriyle okşadığı, sonra acıyla vurduğu o hasta kalbi anlatmaya ayıracak yerde, niçin bu sefil ve tutsak uluslardan söz etmek için dolduruyorum ki? Gözyaşlarımı, az önce kucakladığı hayatı ölümün dişleri arasında bulan bu zayıf kadının anısına akıtacak yerde, ni-

çin bu ezilmiş ve uyuşmuş halklar için döküyorum ki? Ama bu zayıf kadın ezilmiş ulusların simgesi değil mi? Ruhunun onuru ile bedeninin hakları arasında bölünmüş bu kadın, yöneticileri ve papazları tarafından ezilen şu ulusu temsil etmiyor mu? Genç bir kızı mezara götüren o saklı duygular, halkların hayatını tozla kaplayan şiddetli fırtınalar ve devrimler gibi değil mi? Lamba için ışık neyse, ulus için de kadın odur. Kandildeki yağ ne kadar az olursa, ışık da o kadar zayıf olmaz mı?

Sonbahar günleri de geçti; rüzgâr ağaçların dallarını çıplak bıraktı, toprağı kaplayan yaseminlere karışan sararmış yaprakları da, dalgaların denizdeki köpüklerle oynaması gibi uçurdu. Kış yaklaşıyordu inleyerek, ağlayarak... Ben o zaman Beyrut'taydım, beni kimi zaman yıldızlara yükselten, kimi zaman da kalbimi toprağın bağrına gömmek için alaşağı eden düşlerden başka arkadaşım yoktu.

Kederli insan ancak yalnızlıkta huzuru bulur; yaralı bir ceylanın, iyileşene ya da ölene kadar bir mağarada saklanmak için sürüyü terk etmesi gibi, o da insanlardan kaçar.

Bir gün, Faris Karami'nin hasta olduğunu duydum. Evine gitmek için sığınağımdan çıktım. Yağmur damlaları altında gümüş renkli yaprakları pırıl pırıl parlayan zeytin ağaçlarının arasından bir patikayı izledim. At arabalarının gürültüsünden uzak ve sükûnet içinde yürümek için anayoldan gitmedim.

Eve vardığımda Faris Bey'i yatağında, acılar içinde gördüm. Bedeni kurumuş, yüzü zayıf ve solgun, gözleri ıstırap hayaletlerinin üşüştüğü derin ve karanlık çukurlar gibi, gözkapaklarının altına çökmüştü. Vaktiyle yüzünü aydınlatan gülümsemesi kaybolmuş, yerini korkunç bir sırıtma almıştı. Buruşmuş kül rengi bir yaprağa benziyordu, sanki hastalık bu yaprağın üzerine artık okunamayan bir şey yazacaktı. Eskiden çok hoş olan elleri şimdi kurumuştu, kemikleri fırtınada titreyen kamışlar gibi görünüyordu.

Sağlığını sormak için yaklaşırken, sararmış yüzünü bana doğru çevirdi ve solgun dudaklarında hüzünlü bir tebessümün gölgesini gördüm. Zayıf ve kaygılı bir sesle şöyle dedi bana: "Git oğlum, git, yandaki odaya git, Selma'nın gözyaşlarını sil ve yatıştır yüreğini, sonra gelin, yatağımın başına oturun."

Bitişik odaya girdim ve Selma'yı bir divana uzanmış gördüm, başını elleriyle örtmüş ve hıçkırıklarını babası duymasın diye yüzünü yastıklara gömmüştü. Yavaşça yaklaştım ve fısıldamaktan ziyade iç geçirerek adını söyledim. Bir karabasandan uyanmış gibi ürperdi ve oturdu. Gözlerini bana dikti, beni burada gördüğüne inanamadığından, rüya âleminde bir hayal mi görüyordu, bir türlü anlayamadı.

Bizi aşkın kanatlarıyla o büyülü saatlere götüren derin bir sessizlikten sonra, Selma parmaklarının ucuyla gözyaşlarını sildi ve boğuk bir sesle konuştu: "Bak, günler birbirine hiç benzemiyor! Kader nasıl da şaşırttı yolumuzu, dolambaçlı yollara atıverdi bizi. İlkbaharın bizi aşkla buluşturduğu bu aynı yerde, şimdi kış ölümün tahtı önünde birleştirdi! O gün ne kadar ışıl ışıldı, bu gece ise ne kadar da kederli ve karanlık!"

Bu son sözleri söylerken hıçkırıklara boğulmuştu. Gözlerinin önünde duran geçmişinin hayaletini görmek istemiyormuş gibi, yüzünü elleriyle kapattı. Elimi saçlarına götürdüm ve şöyle dedim: "Gel Selma, fırtınaya karşı iki sağlam kule gibi birlikte duralım. Düşman karşısındaki askerler gibi dimdik olalım, göğsümüzü ve sırtımızı onların keskin mızraklarına siper edelim! Ölüm yakalarsa bizi şehit olarak ölürüz, yaşamak zorunda kalırsak kahraman olarak yaşarız! Engellere ve güçlüklere meydan okumak dinginliğe ve sessizliğe çekilmekten daha soylu bir davranıştır. Yanıp kül olana dek bir alevin etrafında uçuşan kelebek hayranlığı karanlık oyuğunda rahatça yaşayan köstebekten daha çok hak eder. Kışın sertliğine ve doğal afetlerin hışmına dayanamayan to-

hum, nisan ayının büyüsünün tadını çıkarmak için toprağı çatlatamayacaktır. Gel Selma, şu çetin yolda kararlı bir adım atalım, kayaların üstüne serilmiş kafataslarını ve dikenlerin içinde gizlenmiş yılanları görmemek için gözlerimizi güneşe çevirelim. Korku bizi yolda durdurursa, gece hayaletlerinin alaycı bağrışmalarından başka bir ses duymayacağız. Ama cesaretle dağın doruğuna ulaşırsak, cennet perileri sevinç ve zafer ilahileri söylemek için bize katılacaklar. Metin ol Selma, hadi sil gözyaşlarını ve yüzündeki şu hüznü atıver artık. Git, babanın yanına otur, çünkü onun iyileşmesi senin yüzünün gülmesine bağlı."

Selma sevgi ve şefkatle baktı bana, sonra şöyle dedi: "Senin gözlerinden acı ve ıstırap okunduğu halde, sen benden sabır ve cesaret bekliyorsun! Aç bir adamcağız ekmeğini başka aç birine verir mi? Bir hasta, kendine gerekli olan ilacı başka bir hastaya verir mi?"

Selma ayağa kalktı, başı önünde, ben de arkasında, babasının odasına girdik. Zoraki gülümsüyor, kaygısız gibi görünmeye çalışıyordu. Hasta da, rahat ve güçlü görünme çabasındaydı. Ama ikisi de birbirinin kaygısını hissediyor, birbirlerini sessizce tüketen zıt ve eşit iki güç gibi, zayıflıklarını seziyor, kalplerinin vuruşlarını duyuyorlardı! Can çekişen baba kızının acıklı durumuna acıyor, sevgili kızı da babasına... iki can karşı karşıyaydılar, biri ölüme doğru yola çıkmak üzere öbürü ümitsiz bir aşka doğru. Ve ben, onların arasında, hem bu iki can için, hem de kendim için acı çekiyordum! Üç insan yazgının eliyle bir araya gelmiştik: Sağanakla yerle bir olmuş eski bir barınağı temsil eden yaşlı bir adam, orakla başı gövdesinden ayrılmış bir zambağa benzeyen genç bir kadın ve kar altında eğilmiş bir fidan gibi genç bir adam; aynı yazgının ellerinde bir oyuncak gibi mahvedilmiş üç varlık.

Faris Karami hafifçe doğruldu, güçsüz eliyle kızının elini sıktı, baba sevgisiyle dolu dokunaklı bir sesle "Elimi tut Sel-

ma," dedi ve sonra zayıf parmaklarıyla kızının elini kavrayarak devam etti: "Ben yıllardır yaşama doydum çocuğum, tüm mevsimleri yaşadım, hayatın sunduğu her şeyin tadını çıkardım. Çocukken oyun oynamayı severdim, gençken aşkı kucakladım, yetişkin çağımda bir servet edindim. Bütün bu evrelerde mutlu ve neşeliydim. Sen daha üç yaşına varmadan anneni kaybettim Selmacığım, annen seni değerli bir hazine gibi bana bırakıp gitti. Bir hilal kadar çabuk büyüdün. Yıldızların durgun bir suda yansıması gibi, senin yüzünün çizgileri de annenin yüzünü hatırlatıyordu bana. Onun karakteri ve zekâsı senin davranışlarında ve sözlerinde de belli oluyordu, zarif bir tülü süslemek için örülmüş altın bir iplik gibi... Seninle avunuyorum çocuğum, güzelliğin ve iffetin bana anneni hatırlatıyor. Şimdi yaşlandım, artık ölümün yumuşak kanatlarında dinlenirim. İçin rahat olsun çocuğum, çünkü seni bir kadın olarak görecek kadar uzun yaşadım; mutlu ol, çünkü ölümden sonra sende yaşayacağım. Bugün ya da yarın, ya da öbür gün ölmem hiç fark etmeyecek, çünkü günlerimiz güneşin karşısında düşen ve yeniden sürgün veren güz yapraklarına benziyor. O sonsuzluk saatine doğru içimde bir burukluk duymadan koşuyorsam, bunun sebebi her şeyden önce annene kavuşmayı çok istememdir."

Büyük bir sevgi ve şefkatle söylenen bu sözlerin ardından, gerilmiş olan yüzü, bir çocuğun gözkapaklarından fışkıran ışığa benzer bir parıltıyla ışıldadı. Elini yastıkların arkasına uzattı ve eski küçük bir resim çıkardı, altın çerçevesi dokunuşlardan ve öpüşlerden eskimiş bir resimdi bu. Gözlerini resimden ayırmadan konuştu: "Yaklaş Selma, yaklaş bana çocuğum, sana annenin yüzünü göstereyim. İyice yaklaş ve şu kâğıdın üstündeki görüntüsüne bak!"

Selma gözyaşlarını sildi, kendi imgesini yansıtan bir aynaya bakıyormuş gibi fotoğrafa uzun uzun baktı; onu dudaklarına yaklaştırdı ve birçok kez öptü. Sonra "Ah anne! Anneciğim!" diye bağırdı ve başka bir şey söylemedi... Ade-

ta ona hayat vermek istermiş gibi, dudaklarını fotoğrafın üstüne koydu.

İnsanın dile getirebildiği en temiz, en duru sözcük "anne", en güzel sesleniş "anneciğim"dir. Bunlar küçük oldukları kadar yüce; umut, sevgi ve şefkatle yoğrulmuş, insan yüreğinin tüm inceliğini, tatlılığını ve sıcaklığını yansıtan çok güzel sözcüklerdir. Anne hayatta her şeydir: Hüzünde teselli, kederde umut ve zayıflıkta güçtür. Sevginin, şefkatin ve bağışlamanın kaynağıdır. Annesini yitiren, başını koyacağı bir göğsü, ona dua eden bir eli ve onu koruyan bir bakışı yitirir.

Doğadaki her şey anneden söz eder: Güneş yeryüzünün annesidir, onu ısısıyla beslemek için emzirir, ışıklı kollarıyla sarıverir ve ancak akşam olunca, denizin dalgalarının ritmiyle, kuşların ve ırmakların şarkılarıyla yatıştırıp uyuttuktan sonra bırakır. Yeryüzü ağaçların ve çiçeklerin annesidir, onları dünyaya getirir, emzirir ve sütten keser; sonra ağaçlar ve çiçekler sulu meyvelerine ve canlı tohumlarına karşı şefkatli birer anneye dönüşürler. Varoluş içindeki her şeyin annesi de güzellik ve aşk dolu, ebedi Evrensel Ruh'tur.

Ve yazık! Selma annesini hiç tanımamıştı! Selma henüz küçük bir kızken ölmüştü annesi, resmine bakarken hüzünlenerek heyecanlanması ve "Ah anne! Anneciğim!" diye içinden gelerek haykırması işte bundandı. "Anne" sözcüğü, toprağın bağrındaki tohum gibi saklıdır yüreklerimizde; sevinçte olduğu gibi acıda da dökülür dudağımızdan, gül kokusunun açık havada da, yağmurlu havada da yayılması gibi.

Selma gözlerini annesinin yüzünden ayırmıyordu, onu içi yanarak öpüyor ve kalbine bastırıyordu. Her hıçkırıkta biraz daha güçsüzleşiyordu, öyle ki zayıf vücudu iyice tükenmiş ve babasının yatağının kenarına baygın düşmüştü. Babası iki elini çocuğunun başına koydu ve ona şöyle dedi: "Sana annenin kâğıt üstündeki resmini gösterdim, şimdi beni dinle Selma, sana onun sözlerini de dinleteceğim!"

Selma, annesinin kanat vuruşlarını duyan yuvasındaki bir kuş yavrusu gibi başını kaldırdı. Bakışlarını babasına çevirdi ve dikkatle onu dinledi: "Annen babasını kaybettiğinde seni emzirmekteydi. Bundan çok büyük acılar çekti ve yakıcı gözyaşları döktü, mezarının başından hiç ayrılmak istemedi. Ama bir gün bu odaya geldi, yanıma oturdu ve bana şöyle dedi: 'Babam öldü Faris, şimdi sen bana kalan tek varlık ve tek avuntumsun. Kalbin duyguları, sedir ağacı ve onun farklı dalları gibi bölünmüştür. Bu ağaç güçlü bir dalını kaybedecek olursa, acı çeker ama ölmez; bütün gücünü, büyümesi ve kesik dalın yerini yeni filizlerle doldurması için, yakındaki dala verecektir.' Babasını kaybettiğinde annen bana bunları söyledi; ölüm de benim gövdemi son ikametgâhına gönderip, ruhumu Tanrı'nın gölgesine yerleştireceği zaman, sen de bunları söylemelisin."

Selma kederle şöyle cevap verdi: "Annem babasını yitirdiğinde sen onun yerini aldın, ama ben seni kaybedersem yanımda kim olacak babacığım? Annem, babası öldüğünde seven bir eşin, sadık ve iyi bir eşin kanatları altındaydı ve başını göğsüne koyduğu, sarılıp kucakladığı küçük bir kızı vardı. Ama seni kaybedersem yanımda kim kalacak babacığım? Sen benim babamsın, annemsin, çocukluk arkadaşım ve gençliğimin öğretmenisin. Sen beni terk edersen, yerini kim dolduracak?"

Sonra yaş dolu gözlerini bana doğru çevirerek ekledi: "Bana sadece bu dost kalıyor babacığım, sen gidersen ondan başka kimsem kalmayacak. Benim kadar acı çeken biriyle ben nasıl avunabilirim? Yaralı bir kalp, başka bir yaralı kalbin yanında avunabilir mi? Bir kuş kırık kanatlarıyla nasıl uçamazsa, acı içinde biri de bir komşunun acısıyla avunamaz! Bu dost benim ruhumun arkadaşı ve daha şimdiden onun vefalı omuzlarına belini bükecek kadar ağır bir mutsuzluk yükledim! Karanlıktan başka bir şey göremeyecek kadar gözyaşlarımla doldurdum gözlerini! Sevdiğim ve beni

seven bir kardeşimdir o. Yine de, bütün kardeşler gibi acımı paylaşır ama dindiremez. Benimle birlikte ağlar, bana destek olur ama gözyaşlarımı daha da acılaştırır, yüreğimi daha da kederlendirir!"

Selma'yı dinledikçe duygularım kabarıyor, soluğum kesiliyor, kemiklerim kırılıyormuş gibi hissediyordum. Zayıflamış gövdesi yavaşça yastıklara gömülen Faris Karami kızına bakıyordu. Çökmüş ruhu rüzgârda bir alev gibi titriyordu, kollarını uzatıp sakin sakin şöyle konuştu: "Bırak beni huzur içinde gideyim çocuğum. Gözlerim bulutların ötesinde hayal meyal bir şeye takılıyor, şu toprağın mağaralarına doğru eğilmeyecekler artık. Bırak beni uçayım, kırdım bu kafesin parmaklıklarını kanatlarımla, annen beni çağırıyor Selma, tutma beni. Bak işte, rüzgâr dindi, bulutlar dağılıyor denizin üstünde. Gemimin yelkenleri açık, yolculuğa hazır. Geciktirme ne olur, çevirme dümenini. Bırak bedenim dinlensin daha öncekilerle birlikte, bırak ruhum yükselsin, şafak söktü çoktan, düş sona erdi. Bırak ruhun sarılsın benimkine... Uzun bir umut öpücüğü ver bana ve dökme o acı gözyaşlarını bedenimin üstüne ki bedenimle beslenecek olan çimenler ve çiçekler onu reddetmesin. Dökme umutsuzluk yaşlarını ellerimin üstüne, mezarımda dikenler biter yoksa. Alnıma yıkılıp gidişimin işaretlerini yazma, çünkü şafağın meltemi onları geçerken okuyabilir ve küllerimi yeşil çayırlara savurmayı reddedebilir! Seni yaşadığım sürece sevdim, sevgili çocuğum, öldükten sonra da seveceğim; ruhum seni korumak ve sana göz kulak olmak için hep yanında olacak."

Faris Karami bana döndü, gözleri kapandı, gözlerinin yerinde iki gri çizgi kaldı sadece, tatlı tatlı mırıldandı: "Oğlum, baban bana nasıl kardeş olduysa, sen de Selma'ya bir kardeş ol. Zor zamanlarında yanında ol, ömrünün sonuna kadar onun dostu olarak kal. Ölümlere üzülmesine, geçmişin karanlık çağlarına dek varan o büyük hatayı onun

da işlemesine izin verme; neşeli öyküler anlat ona, onu eğlendirmek ve acılarını unutturmak için hayata övgü düzen şiirler oku. Babana benden selam söyle, bizi bulutlara kadar yükselten gençliğimizden söz etsin sana biraz... Onu ömrümün şu son saatinde, oğlunun varlığında yeniden sevdiğimi söyle ona."

Faris Bey bir an sustu, sözleri odanın duvarlarında büyüyerek kulaklarımda çınlıyor, yankılanıyordu. Sonra bakışlarını Selma'ya ve bana çevirerek fısıldadı: "Başucuma doktoru çağırmayın; reçeteleriyle şu hapisliğimi daha fazla uzatmasın, kölelik günleri geçti artık, ruhum özgürlüğüne kavuşmaya can atıyor! Yanıma rahip de getirmeyin; onun duaları günah işlediysem hatalarımı bağışlatmaz, masumsam da cennete gidişimi hızlandırmaz. Nasıl ki yıldız falcıları gezegenlerin hareketini değiştiremezlerse, insanın iradesi de Tanrı'nın iradesini değiştiremez. Bırakın doktor ve rahipler ben öldükten sonra bedenime ne yaparlarsa yapsınlar, nasıl olsa gemim gideceği yere doğru sürdürecek yolculuğunu."

Gece yarısına doğru Faris Karami ölümle mücadelenin koyu karanlığında yiten gözlerini açtı ve son kez yatağının başında diz çökmüş olan kızına çevirdi. Konuşmaya çabaladı ama başaramadı, ölüm sesini boğuyordu çünkü. Varlığının derinliklerinden gelen bir sesle ancak şunları söyleyebildi: "Gece geçip gitti. Gün doğuyor işte... Ah Selma... Ah Selma..."

Sonra başını eğdi, yüzü solmuştu, hafif bir tebessümle ruhunu teslim etti.

Selma babasının elini okşadı, buz gibiydi. Başını kaldırıp yüzüne baktı, ölümün rengi çökmüştü çehresine adamın. Kaskatı kesilen Selma'nın gözyaşları akmaz oldu. Ne kımıldayabiliyor, ne hıçkırabiliyordu... Bir heykel gibi, donuk bakışlarla bakıyordu babasına. Sonra ıslak bir çaput gibi düşüp alnını yere koydu. Sakin bir tavırla şöyle dedi: "Merhamet et bana Tanrım, bütün kırık kanatları güçlendir."

*

Böyle öldü Faris Karami; ruhunu sonsuzluk, bedenini toprak aldı. Mansur Galip Bey onun servetine kondu, Selma da acı ve ıstırabın tutsağı olarak kaldı.

Ben derin düşünceler ve kaygılar arasında kaybolup gitmiştim. Günler ve geceler, kartalın avı üstüne çullanması gibi, beni bunaltıyordu. Bizden önceki kuşakların hayaletleriyle birlikte yaşamak için kaç kez kitapların sayfaları arasında kendimi unutmayı denedim. Bu, ateşi yağla söndürmek istemek gibiydi, çünkü yüzyılların akışı, kara hortlaklardan, insanın içini karartan ezgilerden ve gözyaşlarından başka bir görüntü göstermiyordu bana. Eyüp'ün kitabı benim için Davud'un Mezmurlarından daha güzeldi. Yeremya'nın Ağıtlarını Süleyman'ın Neşideler Neşidesi'ne tercih ediyordum, Barmekiler'in* acıları Abbasiler'in şanından şöhretinden daha çok çınlıyorlardı ruhumda. İbn Züreyk'in** şiirleri Hayyam'ın *Rubailer*'inden daha çok etkiliyordu beni, *Hamlet* Batı'ya ait bütün tragedyalardan daha yakındı gönlüme.

Umutsuzluk işte böyle bozar kavrayışımızı ve kendi hayaletlerimizden başka şey görmez, huzursuz yüreklerimizin atışından başka bir şey duymaz oluruz.

---

* Müslüman-Arap halifeliğine İranlı başvezirler veren İranlı bir ailenin üyeleri olan Barmekiler pek çok felaket yaşamışlardı. (ç.n.)

** Endülüs uğruna Bağdat'ı ve karısını terk etmek zorunda kalan ve buna çok üzüldüğünü dile getiren bir şiiriyle ünlenen şair, 1028 yılında Endülüs'te ölmüştü. (ç.n.)

İştar ve İsa Arasında

Beyrut'un varoşlarını birbirine bağlayan tepeler ve bahçeler arasında, Lübnan Dağı civarında, zeytin ağaçları, badem ağaçları ve söğütlerle çevrelenmiş beyaz bir kayanın içine oyulmuş çok eski, küçük bir tapınak yükselir. Anayola yakın olmasına karşın kalıntı ve harebelerle ilgilenenlerin pek bildiği bir yer değildi. Lübnan'daki çok sayıda olağanüstü ve önemli eski kent gibi, bu tapınağın da üzeri ilgisizlik örtüsüyle örtülmüştü. Onu arkeologların gözlerinden saklayan bu örtü, bu tapınağı mutsuzlar için bir huzur sığınağına, münzevi âşıklar için de kutsal bir yere dönüştürmüştü.

Bu tapınağa giren kimse, doğu yönündeki duvarda kayanın içine kazınmış Fenike yazıtları eşliğinde bir resim görür. Mevsimlerle süslenmiş ve yüzyılların etkisiyle aşınmış olan bu resim, şatafatlı bir taht üzerine oturmuş, ayakta değişik pozlarda duran yedi bakire tarafından çevrelenmiş aşk ve güzellik tanrıçası İştar'ı temsil etmektedir. Birinci bakirenin elinde bir meşale vardır, ikincisi bir lir, üçüncüsü bir buhurdanlık, dördüncüsü bir şarap testisi, beşincisi bir gül dalı, altıncısı bir defne çelengi, yedincisi de bir yay ve ok taşımaktadır. Hepsi de İştar'a saygı ve itaatle bakar.

Batı yönündeki duvarda, Tanrıça'nın karşısında, daha yeni ve daha iyi korunmuş bir resim Nasıralı İsa'yı ağlayan annesi ve Mecdelli Meryem'le, işte böyle gözyaşları içinde

iki kadınla birlikte göstermektedir. Bizans üslubundaki bu resim 5. ya da 6. yüzyıllarda kazınmış olmalı.

Batı tarafında, bu resimlerin etrafında ışıklı yansımalar oluşturan ve onları altın renkli iki suluboya resme benzeten günbatımı ışınlarının süzüldüğü iki yuvarlak pencere vardır.

Tapınağın ortasında, kenarları eski resim ve yazıtlarla süslenmiş kare şeklinde bir mermer taş bulunur; bu çizimlerden bazıları taşlaşmış kan lekeleriyle kaplıdır ki bu da eski insanların bu taş üzerinde tanrılara adak sundukları ve armağan olarak taşın üzerine şarap, parfüm ve yağ döktükleri izlenimini uyandırmaktadır.

Bu tapınakta hüküm süren sessizlik insanın ruhunu ele geçirir ve sanki ona büyülü bir korkunun dalgalarıyla o tanrıların sırlarını ifşa eder. Tek söz etmeden, geçmiş kuşakların kökeninden, bir uygarlıktan ötekine ve bir dinden öbürüne art arda gelen halkların evriminden söz eder. Bu sessizlik şairi uzak bir dünyaya sürükler ve filozofu insanın dindar olarak doğmuş olduğuna, görmeden hissettiğine, algılamadan hayal ettiğine ve ruhunun sırlarını ona ifşa eden simgelerle bilincine bir anlam verdiğine inandırır. İnsanoğlunun sözlerinde, şarkılarında, resim ve heykellerinde hayallerini yansıtır. Onun yaşamı boyunca ve ölümünden sonra kutsal özlemlerini barındıran düşlerini böyle ifade eder.

Selma ile ayda bir kez bu bilinmeyen tapınakta buluşuyordum. Bu iki garip resme dalıp giderek, Golgotha üzerinde çarmıha gerilen genç adamı düşünerek ve yaşamış, sevmiş ve İştar'ın kişiliğinde güzelliğe tapmış, onun heykeli önünde tütsüler yakıp sunaklarına kokular serpmiş olan o genç Fenikelilerin hayaletlerini; geriye sonsuzluk karşısında zamanın tekrarladığı bir isimden başka bir şeyleri kalmayan o varlıkları hayal ederek uzun saatler geçiriyorduk.

Şimdi Selma'nın hatırasını; insanı tanımlayan ve hayata o sonsuz muammasını veren her şeyi aşan, haz ve acı, neşe ve üzüntü, umut ve umutsuzluk dolu o kutsal saatleri basit

sözlerle anlatmak benim için ne kadar zor! Bu hatıraları dile getirememek canımı çok sıkıyor olsa da, sevenlere ve acı çekenlere örnek olması için, yine de anlatmaya çalışacağım.

Bu eski tapınakta yalnız, sırtımızı duvara yaslayıp eşikte oturuyor, geçmişimizin yankısını dinliyor, şimdiki durumumuzdaki değişiklikleri tartışıp geleceğimizden korkuyorduk. Sonra kalplerimizin en derininde olup bitenleri yavaş yavaş dışa vuruyor, hem bedbahtlığımızdan dert yanıyor, hem de umudun içinde gizli mutlu yanılsamalarla birbirimizi avutuyorduk. Bu hüzünlü düşler arada bir acımızı yatıştırıyordu, o zaman yüzümüz yeniden gülüyor, aşk bizi birbirimizi sevmek dışında bütün kaygılardan kurtarıyordu. Tutku bizi tek bir varlık halinde birleştirinceye kadar sıkı sıkı birbirimize sarılıyorduk. Selma tatlılık ve şefkatle saçlarıma bir öpücük konduruyor, kalbimi mutlulukla dolduruyordu. Ben bembeyaz parmaklarının ucunu öperken o gözlerini kapatıyor, yanakları tepelerin yamaçlarına vuran şafağın ilk ışıkları gibi hafifçe kızarırken, fildişi aklığındaki boynunu eğiyordu. Sonra, batan güneş bulutları bir renk cümbüşüne çevirinceye kadar sessizce uzak ufuklara dalıp gidiyorduk.

Buluştuğumuzda sadece konuşup yakınmıyorduk, farklı konularda fikir alışverişinde bulunuyor ve şu garip dünyayla ilgili düşüncelerimizi paylaşıyorduk; gençlikte okuduklarımızı, hatıralarımızı, edindiğimiz ilkeleri tartışıyorduk. Selma sık sık Doğu toplumunda kadının yerinden, yüzyıllar süren evriminden, bugünkü evlilik ilişkilerinden, ruh hastalıklarından ve evlilik hayatını tehdit eden yozlaşmadan söz ediyordu.

Bir keresinde bana şöyle dediğini hatırlıyorum: "Şairler de yazarlar gibi, kadının gerçekliğini anlamaya çalışıyorlar, ama bugüne kadar, onun kalbinin sırlarını anlayamadılar. Çünkü ona sadece arzularının prizmasından bakıyorlar ve onu sadece vücudunun güzelliğine göre ya da nefretin o deforme eden büyütecinden bakıp değerlendiriyorlar; böyle

olunca da, onda zayıflıktan ve boyun eğişten başka bir şey göremiyorlar."

Bir başka gün ise, tapınağın duvarındaki yontma bir resmi göstererek şöyle demişti: "Bu kayanın kalbinde aşk ve hüzün, büyük acı ve özveri, bir tahtta oturan İştar ve çarmıh önünde ayakta duran Meryem arasında bölünmüş kadının ruhundaki arzuya ve sırlara ait iki simge bulunur. Erkek şanı ve şerefi satın alır, ama bunun bedelini kadın öder!"

Tanrı'dan ve meyve bahçeleri arasında uçuşan kuş sürüsünden başka hiç kimse bu gizli buluşmalara ihtimal vermiyordu. Selma arabasıyla "Paşanın Bahçesi" denilen yere kadar geliyor, oradan da, küçük tapınağa varan değişik patika yolları izliyordu. Şemsiyesine dayanmış, yüzü dingin ve huzurlu bir şekilde gelip, yüreği tutkuyla susamış olarak endişe ve sabırsızlık içinde beklediğim yere giriyordu.

Başkalarının bakışlarından çekinmiyorduk, bunu bir vicdan meselesi de yapmıyorduk. Çünkü ateşte arıtılan ve gözyaşlarıyla yıkanan ruh, insanların suç ve utanç dedikleri şeyin çok ötesine yükselir. Geleneklerin insan yüreğinin heyecanlarına karşı koydukları kuralların ve kanunların köleliğinden kurtulmuştur. Bu ruh, Tanrı'nın tahtı karşısında gururla başı dik durabilir.

İnsan toplumu yetmiş yüzyıldan beri, yüce ve ebedi yasaların anlamını artık kavrayamayacak kadar kokuşmuş yasalara boyun eğdi. Artık mumların cılız ışığından başka bir ışık görmemeye alışan insanın gözleri güneş ışığına bakamaz oldu; gelip geçen kuşaklar ahlaksal kusurları ve kötülükleri bir zayıflık olarak değil de, Tanrı'nın Âdem'e bağışladığı içkin bir armağan olarak kabul ettikleri için, bunlara tahammül ettiler ve birbirlerine aktardılar. Eğer bir insan kendini bu kusurlardan muaf olarak gösterirse, eksik ve manevi yetkinlikten yoksun bir insan damgasını yemiş olur.

Selma Karami'nin bir başka erkekle buluşmak için koca evini terk etmesini kınayarak onun şerefine leke sürmek is-

teyenler, sağlıklı kafaları suçlu, soylu ruhları isyankâr olarak gören hasta ruhlu ve budala kişilerdir. Onlar karanlıkta sürünen ve gelip geçenlerin ayakları altında çiğnenmekten korktukları için gün ışığına çıkmaya çekinen o böcekler gibidir.

Zindanının duvarlarını yıkabilecek olan, ama bunu yapmayan mahkûm bir korkaktır. Selma Karami, masum ve baskı altındaki mahkûm, kurtulamıyordu. Zindanının parmaklıkları arasından yeşil kırlara ve sonsuz gökyüzüne baktığı için onu ayıplamak mı gerekir? Yanıma gelmek için Mansur Galip Bey'in evinden ayrıldığından onu sadakatsiz olarak mı görmeli? İnsanlar Selma hakkında diledikleri gibi konuşabilirler, çünkü o zihinleri çamura batıran bataklıkları aşmış ve kurt ulumalarının, yılan ıslıklarının erişemeyeceği bir dünyaya ulaşmıştı. İnsanlar benim için de diledikleri gibi konuşabilirler, çünkü karşısında ölümü gören ruh hırsızların tuzaklarından korkmaz; tıpkı başının üstünde kılıçların kesiştiğini ve ayaklarının altında kan selinin aktığını gören askerin, sokak çocuklarının attığı taşlara aldırmaması gibi.

Kurban

Haziran ayının sonuna doğru, insanlar sahillerin boğucu sıcağından kaçmak için dağların tepelerine çıktıkları sırada, ben her zamanki gibi, Selma ile buluşmak üzere tapınağa gittim. Özellikle çok sevdiğim Endülüs şiirlerinin olduğu küçük bir kitabı da yanıma almıştım.

Günbatımında tapınağa vardım, portakal ağaçları ve ağlayan söğütlerle çevrili patika yolun kenarına oturup yolu gözlemeye başladım. Arada bir kitabıma göz atıyor, ölçülü kuruluşlarının inceliği ve uyaklarının ahengiyle kalbimi büyüleyen şiirleri okuyordum sessizce. Yüzyılların anaforları içinde yitip gitmeden önce, gözyaşları ve hayal kırıklıkları içinde saraylarını, okullarını ve bahçelerini, bütün umut ve tutkularını arkalarında bırakarak Granada'yı, Cordoba'yı ve Sevilla'yı terk edip giden kralların, şairlerin ve şövalyelerin şanlı hatıralarını canlandırıyordu bu şiirler...

Bir saat sonra Selma geldi. Karmakarışık ağaçların arasından, sanki dünyanın bütün acıları ve bütün sıkıntıları omuzlarına çökmüş gibi, şemsiyesine yaslanarak güçlükle yürüyordu. Tapınağa varır varmaz gelip yanıma oturdu; ışık dolu kocaman gözlerinde bir değişiklik görüyordum, sanki yeni bir sır vardı bakışlarında, hem kuşku uyandırıyor, hem de bu sırrı açıklamak istiyor gibiydi.

Tedirginliğimi sezdi, elini saçlarıma koyup şöyle dedi: "Yanıma gel, yanı başıma gel sevdiğim, sana veda etmeden önce bütün gücümü toplamalıyım, çünkü yakında ebediyen ayrılacağız!"

Altüst olmuştum. "Ne demek istiyorsun Selma!" diye bağırdım. "Hangi güç bizi ebediyen ayırabilir ki?"

Cevap verdi: "Dün bizi ayıran kör güç, bugün de ayırıyor. İnsanlığın bütün yasalarında ifadesini bulan ve hayatın köleleri eliyle seninle benim arama aşılmaz bir engel koyan o dilsiz güç. Şeytanları insan hayatının efendileri olarak kabul ettiren güç, kemiklerin ve kafataslarının üzerine kurulu o evi artık terk etmemeye mahkûm etti beni..."

O zaman sordum Selma'ya: "Kocan buluştuğumuzu mu öğrendi, onun öfkesinden ve intikamından mı korkuyorsun?"

Cevap verdi: "Kocamın umurunda değilim, nasıl vakit geçirdiğimi bile bilmez. O sadece, yoksulluğun köle pazarına sürdüğü, kan ve gözyaşlarıyla yoğrulmuş ekmeği alabilmek için her gün süslü ve kokulu vücutlarını satan genç kızlarla ilgilenir."

Sordum ona: "Peki, senin buraya gelmeni, Yüce Tanrı'nın ve şu eski resimlerin önünde yanımda oturmanı engelleyen nedir o zaman? Beni bırakıp gitmek isteyecek kadar yoruldun mu ruhumun sırlarını izlemekten?"

Gözyaşları yanaklarından süzülürken karşılık verdi: "Hayır sevdiğim... Ruhum senin ruhundan ayrılmayı isteyemez, ruhlarımız bir bütünün parçalarıdır çünkü! Sana bakmaktan usanmam mümkün değil, çünkü gözlerimin ışığısın sen! Ama kader şu hayatın zorlu yolunu ayaklarımda ağır prangalarla yürümeye zorlarsa beni, senin talihin de benimkiyle aynı olmaz mı?"

Haykırdım: "Söyle bana Selmacığım, bildiğin ne ise anlat bana... Sorularla karşı karşıya bırakma beni."

Cevap verdi: "Sana söyleyemem, çünkü acı dilsiz etti beni, ıstırap dudaklarımı mühürledi. Sana bütün söyleyebileceğim, senin için korktuğum, çünkü beni ağlarına düşürenler seni de mahvetmeye kararlı!"

"Ama Selma, benim için kimlerden korkuyorsun?" diye sordum.

Yüzünü elleriyle kapatıp içini çekerek, duraksayarak konuştu: "Piskopos Butros Galip, beni canlı gömdüğü mezarı ayda bir terk ettiğimi öğrenmiş..."

Sordum ona: "Piskopos benimle burada buluştuğunu öğrendi mi?"

"Bunu bilseydi, şu anda senin yanında olmazdım," dedi. "Ama şüpheler içini kemiriyor, kuşku karıştırıyor kafasını. Muhbirlerinden beni gözetim altında tutmalarını istedi ve hizmetçilerine hareketlerimi gözlemelerini emretti, öyle ki, yaşadığım evde ve geçtiğim yollarda, bakışların üstüme dikildiğini, parmakların beni gösterdiğini ve kulakların içimden geçirdiğim düşünceleri duyduğunu hissediyorum..."

Yanaklarından damlayan yaşlarını silmek için bir an sessiz kaldı ve sonra devam etti: "Kendim için korkmuyorum piskopostan, boğulan insan ıslanmaktan korkmaz, ama senin için korkuyorum, sen hâlâ güneş ışığı gibi özgürsün ve benden sonra seni tırnaklarına geçirip dişleriyle parçalayacak o piskoposun tuzaklarına düşebilirsin. Bağrım kaderin oklarıyla çoktan delik deşik olduğu için hayatımdan yana değil benim korkum, ben senin için korkuyorum, çünkü bir engerek ayağından ısırabilir ve yaşamının baharında geleceğin sevinç ve mutluluklarla seni beklediği o tepenin doruğuna yükselişine son verebilir."

Cevap verdim: "Engereğin gündüz sokmadığı kişi, kurdun gece ısırmadığı kişi, gündüzler ve geceler tarafından her zaman aldatılmış olacaktır. Dinle beni Selma, iyi dinle beni: İnsanların alçaklıklarından ve şeytanlıklarından kurtulmamızın tek yolu ayrılık mıdır? Aşkın, hayatın ve özgürlüğün

bütün yolları bizim için kapandı mı artık? Elimiz ayağımız bağlı, ölüm kölelerinin isteklerine boyun eğmek zorunda mıyız?"

Umutsuzluk içinde karşılık verdi: "Birbirimize elveda deyip ayrılmaktan başka çaremiz yok!"

Ruhumda bir isyan duygusuyla, elini tuttum. Ateşli gençliğimin dumanı dağıldıktan sonra, ona coşkuyla şöyle dedim: "Bizi birleştiren o saatten bugüne kadar, insanların isteklerine boyun eğdik Selmacığım. Putlarının önünde diz çöken körler gibi güttüler bizi! Seni tanıdığımdan beri, şu Piskopos Butros Galip'in ellerinde, dilediği gibi oynadığı iki top gibiyiz. Ona boyun eğmeyi sürdürelim mi? Ölüm bizi alıp götürene kadar, onun alçaklığına kurban olmaya razı mı olalım? Tanrı yaşamın soluğunu bize, bırakalım ölüm onu boğsun diye mi armağan etti? Tanrı bize özgürlüğü, köleliğe bağımlı kalalım diye mi verdi? Aşkın alevini kendi elleriyle söndüren kimse, bu alevi ona bağışlayan Tanrı karşısında kâfir olmaz mı? Baskı ve haksızlık karşısında başkaldırmadan dayanan, masumların kıyımında cellatların suç ortağı değil midir? Seni sevdim Selma, sen de beni. Aşk Tanrı'nın soylu ve duyarlı yüreklere teslim ettiği değerli bir hazinedir. Biz de hazinemizi dağıtıp ayaklar altında çiğnesinler diye domuzlara mı atacağız? Bize bağışlanan bu engin dünya güzellik ve gizemlerle dolu. Niçin piskoposun ve onun peşinden gidenlerin kazdıkları bu daracık dehlizde yaşayalım? Hayat bütün özgürlüğüyle, mutluluk ve sevinciyle önümüzde işte. Omuzlarımızı çökerten bu ağır boyunduruğu niçin kaldırıp atmayalım? Barışa ve huzura kavuşmak için ayaklarımıza bağlanan prangaları niçin parçalamayalım? Hadi kalk Selma, bu tapınağı bırakıp Kadiri Mutlak Tanrı'nın en yüce tapınağına gidelim. Bu ülkeyi, aptallarını ve kölelerini terk edelim, cani ellerin ve şeytanlarının soluğunun erişemeyeceği uzak ülkelere doğru yola çıkalım. Gecenin karanlığında sahile gidelim ve bizi denizler ötesine götürecek bir gemiye

binelim; orada bütünüyle saflık ve anlayıştan ibaret yeni bir hayatı tanıyalım. Orada yılanlar bizi zehirlemeyecek, yırtıcılar tırnaklarıyla parçalamayacak. Tereddüt etme Selma, şu dakikalar kralların taçlarından daha değerli, meleklerin tahtlarından daha yücedir çünkü. Kalk hadi, bizi düşman çöllerden uzaklara, güzel kokulu çiçeklerin büyüdüğü çayırlara götürecek olan şu ışık sütununu takip edelim."

Selma bakışlarını tapınağın görünmez bir noktasına dikerek başını salladı. Hüzünlü ve insanın içine işleyen, acısının şiddetini gösteren bir tebessüm belirdi dudaklarında. Sakin bir tavırla konuştu: "Hayır, sevgilim, Tanrı benim elime sirke ve safra dolu bir bardak verdi ve ben bu katıksız içkiyi içtim. Birkaç damla kaldı, kalanını da bardağın dibinde saklı sırlara ulaşmak için sabırla içeceğim. Aşk ve huzurun kuşattığı bu yeni hayatı hak etmiyorum ben. Mutluluğa ve sevince dayanacak gücüm yok benim, kanatları kırık kuş kayaların arasında güçlükle hareket eder ve uçamaz gökyüzünde. Hasta gözler ancak cılız ışıklara bakabilir ve parlak ışıkları olsa olsa sezebilir sadece... Bana mutluluktan söz etme, bu sözcük mutsuzluk kadar canımı yakıyor... Bana sonsuz saadeti anlatma, sadece gölgesi bile felaket kadar korkutuyor beni... Ama bak bana, göklerin kalbimin külleri içinde yaktığı kutsal alevi göstereyim sana. Seni, bir annenin biricik çocuğunu sevdiği gibi sevdiğimi biliyorsun. Aşk seni her şeyden korumayı öğretti bana, buna benim aşkım da dahil! Şimdi dünyanın ucuna kadar ardından gelmemi engelleyen o aşktır; sen özgür ve erdemli yaşayasın diye, kentten ve onun iftiralarından uzak kalasın diye arzularımı kurban etmeye ve senin uğruna duygularımı öldürmeye beni zorlayan işte ateşte yanmış, arınmış olan o aşktır. Gençliğin o saf çağrısından doğan aşk buluşmalarla ve tensel birleşmeyle yetinir, öpücüklerle ve sarılıp kucaklaşmalarla ışıl ışıl açılır. Sonsuzluğun bağrından doğan ve gecenin sırlarıyla

büyüyen aşk ise ancak ebediyetle yetinir! Ancak ölümsüzlüğü arayarak ve ilahi varlığa doğru yükselerek tam ve yetkin olabilir. Piskoposun, yeğeninin evinden çıkmamı engellemek ve böylece evliliğimden beri yaşadığım tek neşeden de beni yoksun bırakmak istediğini öğrendiğimde, odamın penceresi önünde duruyor ve ufuk çizgisinin ötesindeki o büyük ve özgür ülkeleri düşünerek denize bakıyordum. Senin yanında, ruhunun düşleriyle kuşatılmış, aşkının deryasına gömülmüş hayatımı düşündüm... Bu düşler ezilmiş kadınların ruhunu aydınlatır, onları iğrenç geleneklere karşı başkaldırmaya ve hukukun, özgürlüğün gölgesinde yaşamaya iterler, ama bu hayalleri kafamdan şöyle bir geçirmiştim ki, bana zayıflığımı ve güneşin ışığına karşı çaresiz, sınırlı bir aşkın küçüklüğünü gösterdiler. Tahtını yitirmiş bir kral gibi ya da hazinelerini kaybetmiş bir zengin gibi oturup ağladım...

Gözyaşlarımın arasından senin yüzünü ve bana bakışını gördüm... Bir gün bana söylediklerini hatırladım: 'Gel Selma, düşmanlarımızın karşısına dikilelim ve göğsümüze fırlattıkları mızrakların sivri uçlarına meydan okuyalım. Kahramanlar gibi savaşarak ölelim. Felaketlere meydan okumak, güvenliğe geri çekilerek mücadele etmekten daha soylu bir davranıştır...' Sen bu sözleri, sevgilim, ölümün kanatları babamın yatağı üzerinde dönüp dururken söyledin; ben de, umutsuzluğun kanatları başımın üstünde çırpınıp dururken hatırladım bunları dün akşam... Bu sözler karanlık zindanımdayken kendimi toparlamam için bana güç ve cesaret verdi; sıkıntımı ortadan kaldıran, acılarımı hafifleten bir tür ruh özgürlüğü hissettim. O zaman aşkımızın okyanus kadar derin, yıldızlar kadar yüce ve evren kadar engin olduğunu anladım!

Bugün bunun için geldim sana, üzüntülü olan ruhumda yeni bir güç, bu olağanüstü gerçekliği daha da güzel bir gerçekliğe erişme uğruna feda etmeme imkân veriyor! Se-

nin yanındaki mutluluğumu, senin dünyanın gözleri önünde erdemli kalabilmen ve zorbalıktan kurtulabilmen için feda ediyorum. Daha önce, buraya gelirken ağır zincirler köstek oluyordu ayaklarıma. Bugün, zincirlerimi parçalayan ve yolumu kısaltan bir kararlılıkla geliyorum. Gecenin bir hayaleti gibi korkarak geliyordum buraya. Bugün ise, özverinin gereğini hisseden, acının değerini bilen ve aşkını saçma bir dünyaya ve onun ruhuna karşı savunmak isteyen diri bir kadın olarak geldim.

Titreyen bir gölge gibi otururdum yanına, ama bugün Tanrıça İştar'ın ve çarmıhtaki İsa'nın önünde varlığımın hakikatini sana göstermeye geldim. Ben gölgede büyümüş bir ağacım ve bugün dallarımı bir dakika daha gün ışığında titresinler diye açıverdim... Sana veda etmeye geldim, aşkım: Bu veda aşkımız kadar yüce olsun! Bu veda, altını daha da parlatmak için eriten bir ateş gibi olsun!"

Selma ne bana konuşacak zaman bıraktı, ne de karşı çıkmama izin verdi. Bakışlarını yüzüme dikmişti ve gözleri parlıyordu, yüzünde bir onur ve yücelik yansıyordu. Sessizlik ve derin bir saygı uyandıran bir kraliçe gibi göründü bana. Sonra, daha önce hiç görmediğim bir coşkuyla kollarıma atıldı. Parlak kollarını şefkatle bana doladı ve bedenimi yeniden canlandıran derin ve ateşli bir öpücük kondurdu dudaklarıma... O zaman o en yüce yasaya boyun eğmem gerektiğini anladım, Selma'nın kalbi, üstünde ruhunun kurban edileceği sunak olarak seçilmişti.

*

Selma titreyerek kalktığında ve bakışlarıyla resimlerin simgelerini ve sırlarını aydınlatmak ister gibi, tapınağın duvarlarına ve köşelerine uzun bir süre gözlerini diktiğinde, güneş meyve bahçelerinin üzerinde batıyordu; Selma sonra

ilerledi, çarmıhtaki İsa temsili önünde saygıyla diz çöktü ve onun yaralı ayaklarını defalarca öperken mırıldandı: "Ah Nasıralı İsa, senin haçını seçtim, İştar'ın hazlarını ve sevinçlerini terk ettim. Başıma defne dalından değil, dikenlerden örülmüş bir taç koydum. Kokularla ve esanslarla değil, kanımla ve gözyaşlarımla yıkandım. Nektar ve şarap yerine sirke ve safra dolu bir kadehten içtim. Senin ağırbaşlı ve sadık müritlerinin arasına kabul et beni, seni seçen, fedakârlıklarından ve çektikleri acıların ödüllerinden memnun insanlarla birlikte Golgotha'ya götür."

Ayağa kalktı ve bana dönerek şöyle dedi: "Şimdi sevinçle o korkunç hayaletlerin bulunduğu karanlık zindanıma dönmeliyim. Bana acıma aşkım, üzülme benim için, çünkü Tanrı'nın gölgesini gören şeytandan korkmaz, gözleri cennet ışığını gören bu dünyanın acılarından kör olamaz!"

İpek giysilerine sarınarak tapınaktan çıktı. Ben orada kalmış, tanrıların tahtları üzerinde toplantılarını yaptıkları, meleklerin insanların eylemlerini sürekli yazdıkları, ruhların hayatın trajedisini okudukları, Musaların aşk, hüzün ve sonsuzluk ilahileri söyledikleri düşler tiyatrosunun önünde acınası bir şaşkınlık içinde yitip gitmiştim...

Ben sarhoşluğumdan uyandığımda, gece tüm doğayı karanlıklara batırmıştı. Bahçede dolaşıyordum ve Selma'nın sözleri kulaklarımda çınlıyordu. Onun her bir suskunluğunu, hareketlerini, yüzünün çizgilerini ve ellerinin dokunuşunu hatırlıyordum. Bu vedanın gerçekliğinin, bunun bende yarattığı yalnızlığın ve acının farkına vardığımda, yıkıldığımı ve kalbimin kırıldığını hissettim. Böylece, hayatımda ilk kez olarak, özgür doğan insanın atalarının koydukları katı yasaların kölesi olarak kaldığını anladım; ilahi bir sır olduğuna inandığımız yazgının bile, günün bir önceki gün tasarlanan şeye boyun eğmesinden başka bir şey olmadığını anladım.

O geceden beri, pek çok kez, Selma'nın ölümü yaşama yeğ tutmasının ardındaki psikolojik nedenleri düşündüm... Özverinin asaleti ile başkaldırının mutluluğunu, hangisinin daha güzel ve daha saygıdeğer olduğunu görmek için kaç kez karşılaştırmaya kalkıştım... Ancak, şimdiye kadar tek bir hakikati anladım: İçtenlik bütün eylemlerimizi güzel ve asil kılıyordu; Selma Karami de bu içtenliğin ta kendisiydi, sağduyunun ete kemiğe bürünmüş haliydi.

Kurtarıcı

Selma kocasıyla arasında manevi bağlar oluşturabilecek, şafağın gecenin sonuyla günün başlangıcını birleştirmesi gibi, onların bağdaşmaz ruhlarını yakınlaştırabilecek bir çocuk sahibi olmanın sevincini yaşayamadan beş yıl akıp geçti.

Çocuğu olmayan kadın erkeğin kibrinden ötürü dünyadan sürülmüştür. Erkek hayatını çocuğunun bedeniyle sürdürdüğünü ve yeryüzünde ölümsüzlüğe erdiğini düşünür.

Maddiyatçı erkek çocuksuz karısını yavaş bir intihar gibi görür... Ondan nefret eder, ondan ayrılmak ister, ya da ölmesini arzular, onu düşmanı olarak bilir. Mansur Bey de maddenin hükmettiği, çelik gibi sert, mezar kadar doymak bilmeyen o erkeklerden biriydi. Kendi adını ve servetini devredeceği bir çocuk sahibi olma arzusu tatmin edilmeyince, erdemini ve güzelliğini şeytani kusurlar olarak gördüğü zavallı Selma'dan aldı öcünü.

Bir mağarada büyüyen ve meyve vermeyen ağaç misali yaşamın gölgesinde yaşayan Selma Karami de çocuk sahibi olamamıştı. Kuş, yavruları onun tutsaklığını miras olarak almasınlar diye yuvasını kafeste yapmaz... Selma Karami mutsuzluğun kölesiydi ve Tanrı onun bu hayatı bir başka tutsakla paylaşmasını istemiyordu. Vadilerdeki çiçekler güneşin şefkatinden ve doğanın tutkusundan doğarlar. İnsanla-

rın çocukları da sevgi ve şefkatten doğar, oysa Ras Beyrut'ta denizin kenarındaki o görkemli evde, Selma Karami hiç sevgi görmedi, şefkati hiç hissetmedi.

Her gece sessizce dua ediyor, pembe parmaklarıyla gözyaşlarını kurutacak, bakışlarıyla yüreğinden ölümün hayaletlerini kovacak bir çocuk vermesi için göklere yalvarıyordu. Yalvarmalarının yankısı bulutları dağıttı ve nihayet bunca beklenen doğurganlığı ona bahşeden gökleri doldurdu. Beş yıllık evlilikten sonra anne olacak, utancını ve değersizliğini silecekti.

Böylece mağarada büyüyen ağaç sonunda meyvelerinin tomurcuklandığını gördü!

Böylece kafesinde tutsak olan kuş, kanatlarının tüyleriyle yuvasını örmeye başladı!

Ve ayaklar altında çiğnenen ud, birkaç sağlam teliyle harika bir ezgi çıkarmaya başladı!

Selma Karami zincire vurulmuş kollarını uzattı Cennet'in o hediyesini almak için.

Hiçbir sevinç, Tanrı'nın lütfuyla anne olmaya hazırlanan çocuksuz kadının sevinci gibi olamaz. Baharla fışkıran bütün güzellik ve bir gündoğumunun bütün sevinçleri, önce dölsüz olan, şimdi karnında bir can taşıyan kadının göğüslerinde bir araya gelir.

Anne karnındaki küçük bir varlık tarafından yayılan ışıktan daha göz kamaştıran ışık yoktur.

Selma için ilk çocuğunu karşılama vakti geldiğinde, dağlardan ve koyaklardan uçuşup gelen Nisan ayı yaklaşıyordu. Doğa Selma'ya eşlik ediyor gibiydi, çiçekler açıyor, meyveler tomurcuklanıyor, otlar ve kokulu asma filizleri sıcacık kundaklara sarılıyordu.

Bekleyiş ayları geçti, sabahleyin yıldızın doğmasını gözleyen gezgin gibi, Selma da doğum vaktini bekliyordu. Geleceği düşünüyor, bunca gözyaşı döktükten sonra da aydınlık günlerin yakın olduğuna inanıyordu, çünkü

dün ona çok karanlık gelen her şey şimdi pırıl pırıl ışık saçıyordu...

Bir akşam, alacakaranlıkta, Selma'nın doğum sancıları başladı; ölüm ve yaşamın başucunda çatıştıkları yatağına uzanıverdi. Doktor ve ebe kadın, yeni bir konuğun dünyaya geleceği ana hazırlanarak, Selma'nın etrafında dört döndüler. Çevrede gidip gelenler seyrekleşti; dalgalar kıyıya daha sessizce vuruyordu sanki, artık mahallede Mansur Galip Bey'in evinden yükselen çığlıktan başka bir ses duyulmuyordu... Bir başka hayattan ayrılan bir hayatın korkunç çığlığı... Hiçlik ve ölüm arasında süregelen hayat çığlığı... İnsanlığı geride bırakan sakin ve kaygısız güçler karşısında onun direnişinin çığlığı... Güçlükle soluk alarak yatan zayıf Selma'nın iki devin, ölüm ve yaşamın ayakları altındaki çığlığı!

Şafak sökmek üzereyken, Selma bir oğlan getirdi dünyaya. Bebeğinin ilk çığlığını duyunca acıdan uyuşmuş gözlerini açtı ve çevresinde sevinç dolu yüzler gördü. İkinci kez baktığında, yanı başında ölümün ve yaşamın tartışmayı sürdürdüklerini gördü. Gözlerini kapayarak, ilk kez "Oğlum!" diye mırıldandı.

Ebe kadın çocuğu ipek kundaklara sarıp annesinin yanına koydu, ama doktor hüzünlü gözlerle Selma'ya bakıyor ve arada bir başını sallıyordu.

Sevinç çığlıkları komşuları uyandırmıştı, bir oğlu olan babayı kutlamak için, gece kıyafetleriyle koşturup geldiler.

Bu sırada, doktor Selma'ya ve çocuğuna endişeyle baktı yeniden.

Doktor anne ve bebeğini umutsuz gözlerle izlerken, hizmetçiler iyi haberi Mansur Bey'e iletmek için acele ediyorlardı.

Güneş doğduğunda, Selma oğlunu göğsüne aldı. Bebek gözlerini açtı, ilk kez annesine baktı ve sonra çırpınarak son defa kapattı gözlerini. Doktor bebeği Selma'nın kollarından aldı ve yanaklarından aşağı iki iri damla yaş dökerek:

"Çocuk çekip giden bir ziyaretçiydi!" diye fısıldadı.

Herkes büyük salonda babayla birlikte sevinirken çocuk ölmüştü. Bebeğe uzun ömür dileyerek onun sağlığına içiyorlardı. Sevinç çığlıklarını duyan bedbaht Selma gözlerini doktora dikip yalvardı: "Çocuğumu bana verin de, onu bir daha bağrıma basayım!"

Kadehler bebeğin gelişine sevinenlerin ellerinde hâlâ tokuşup dururken, bebek ölmüştü.

Şafak sökerken doğdu, güneş yükselirken öldü! Hangi insan, şafakla gündoğumu arasında geçen zamanın bir ulusun yükseliş ve çöküşü arasında geçen zamandan daha kısa olduğunu söyleyebilir ki?

Bir düşünce gibi doğmuş ve bir iç çekiş gibi ölmüş, Selma Karami'ye anne sevgisini tattırmıştı. Onu mutlu edecek ve yüreği üstünde dolaşan ölümü uzaklaştıracak kadar yaşamadı.

Gecenin sonunda başlayan ve günün başlangıcında sona eren kısa bir yaşam, gecenin gözkapaklarından dökülen ve günün ilk dokunuşuyla kuruyan bir çiy damlasına benzer.

Değişmez yasanın acıyıp ebediyetin sessizliğine gönderdiği bir yaşam düzeni.

Denizin kabarmasıyla kıyıya fırlatılmış ve geri çekilmesiyle dipsiz derinliğe sürüklenmiş bir inci.

Hayatın ekip biçmesinden yeni doğmuş, ölümün çiğnediği bir zambak.

Selma'nın beklediği, gelir gelmez kapının kanatlarını kapatıp giden bir davetli.

Çocuğu vermiş olan tohum tekrar toz oluyordu. Böyledir insanların hayatı, ulusların, güneşlerin, ayların ve yıldızların hayatı gibi.

Selma bakışlarını doktora çevirdi ve bir annenin arzusunu dile getiren bir sesle, "Bebeğimi bana verin, kucağıma alayım... Verin çocuğumu emzireyim!" dedi.

Doktor başını eğdi, acının boğduğu bir sesle cevap verdi: "Çocuğunuz öldü hanımefendi, oğlunuzun yokluğuna dayanmak için cesaretli ve sabırlı olun!"

Selma'nın göğsünden yürek parçalayıcı bir çığlık yükseldi, sonra derin bir sessizliğe gömüldü ve yüzünü aydınlatan bir memnuniyetle gülümsedi, sanki birdenbire bir hakikat ifşa edilmişti ona. Sakin bir tavırla şöyle dedi: "Ölü çocuğumu verin bana... Yanıma koyun onu..."

Doktor cansız bebeği getirdi ve onu Selma'nın kollarına bıraktı. Selma çocuğunu kendine çekti, yüzünü duvara çevirerek konuştu: "Sen beni almak için geldin çocuğum... Kıyıya giden yolu bana göstermek için geldin. Buradayım çocuğum, bu karanlık mağaradan çıkmak için hadi düş önüme..."

Biraz sonra güneşin ışıkları perdelerin arasından süzüldü ve aynı yatağa uzanmış iki cansız bedeni sardı: Geceyi anne sevgisiyle geçirmişler, ölümün kanatlarıyla korunmuşlardı.

Doktor ağlayarak odadan çıktı, büyük salona geçmesiyle, sevinç haykırışları çığlıklara ve ağlayıp sızlamalara döndü. Mansur Galip soğukkanlılığını korudu, ağzından tek bir kelime, gözünden bir damla yaş çıkmadı. Elinde şarap kadehiyle, bir heykel gibi donup kaldı.

Ertesi gün, Selma beyaz gelinliğiyle, kadife kaplı bir tabuta yatırıldı. Çocuğun kefeni kundağıydı, annesinin kımıltısız göğsü ise mezarı.

İkisini de aynı tabuta yatırdılar, can çekişenlerin yürek atışlarının ritmine uygun, yavaş adımlarla yürüdüler. Ben kalabalığın ortasındaydım, ama hiç kimse beni tanımıyor, hiç kimse ne halde olduğumu bilmiyordu.

Mezarlığa vardık; Piskopos Butros Galip ilahi söylemeye başladı; çevresinde onunla birlikte dua eden, yüzlerine boşluğun ve cahilliğin örtüsünü geçirmiş papazları da vardı.

Tabut derin çukura indirildiğinde, bir adam şöyle mırıldandı: "İki cesedin aynı tabutla gömüldüğünü de ilk defa görüyorum..."

Bir başkası ekledi: "Sanki çocuk annesini alıp götürmek, kocasının gaddarca boyunduruğundan ve zulmünden kurtarmak için gelmiş."

Üçüncü bir kişi daha da ileri gitti: "Mansur Bey'in yüzüne bakın, donuk gözlerini boşluğa dikmiş... Bir günde karısını ve çocuğunu kaybettiğinin farkında değil sanki."

Dördüncüsü şöyle dedi: "Amcası piskopos şimdi onu daha zengin ve daha güçlü kuvvetli bir kadınla evlendirir..."

Mezarcı çukuru kapatıncaya kadar papazlar ilahi okumaya ve dua etmeye devam ettiler. Tören alayını oluşturan kişiler taziyelerini sunmak ve içten duygularını ifade etmek için birer birer piskoposa yaklaştılar. Ben orada tek başıma, bir kenarda kaldım, beni avutacak kimse yoktu yanımda, çünkü Selma'nın ve çocuğunun kalbimde ne kadar değerli bir yeri olduğunu hiç kimse bilmiyordu.

Mezarcı daha mezarın başında küreği elindeyken, cenaze alayı uzaklaştı. Mezarcıya yaklaşıp sordum: "Faris Karami'nin mezarının bulunduğu yeri hatırlıyor musunuz?"

Uzun uzun baktı bana, sonra Selma'nın mezarını göstererek "Faris Karami burada yatıyor," dedi. "Kızını ve bebeği onun göğsüne yatırdım, bu kürekle de toprak atacağım üstlerine."

"Siz, isimsiz adam, bu mezara benim kalbimi de gömdünüz... Kollarınız ne kadar güçlü!" dedim.

Mezarcı servilerin ardında gözden kaybolduğunda, daha fazla dayanamadım ve Selma'nın mezarına kapanarak hıçkırıklara boğuldım.